

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

**MOTIVACE NÁVŠTĚVNÍKŮ VOLNOČASOVÉHO
KLUBU BALÓN SALESIÁNSKÉHO STŘEDISKA
MLÁDEŽE – DOMU DĚTÍ A MLÁDEŽE PLZEŇ**

Vedoucí práce: doc. Michal Kaplánek, Th.D.,
Autor práce: Lenka Hauerová
Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Forma studia: Kombinovaná
Ročník: 4.

2012

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

22. 3. 2012

Podpis studenta

Velice děkuji svému vedoucímu bakalářské práce doc. Michalu Kaplánkovi, Th.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	8
1. Vymezení problematiky	8
2. Motivace	9
2.1. Principy Maslowovy teorie motivace	9
2.2. Motivy a potřeby	10
2.3. Maslowova pyramida potřeb	11
3. Základní informace o organizaci	13
3.1. Statut školské právnické osoby	14
3.2. Zřizovatel	14
3.3. Rozsah činnosti	15
3.4. Personální zabezpečení organizace	16
3.5. Hospodaření a financování	16
4. Volnočasový klub Balón	17
4.1. Personální zajištění	17
4.2. Významné iniciativy v klubu	19
4.3. Motivační hra Velká bodovací soutěž	20
4.4. Projekt Vstup do světa práce	20
4.5. Volnočasové kluby v Plzni a obdobná zařízení pro děti	21
4.6. Profil návštěvníků klubu Balón ve školním roce 2011/2012	22
5. Preventivní výchovný systém dona Boska	23
5.1. Kým byl svatý Jan Bosko	23
5.2. Preventivní systém	25
6. Shrnutí a východiska pro výzkumné šetření	28
PRAKTICKÁ ČÁST	31
7. Metodika výzkumného šetření	31
7.1. Časový harmonogram výzkumného šetření	31
7.2. Cílový soubor výzkumného šetření	32

7.3.	Použitá metoda výzkumného šetření.....	33
7.3.1.	Etické otázky výzkumu	33
7.3.2.	Výzkumné otázky	34
7.3.3.	Způsob vyhodnocení dat základního souboru	35
8.	Výsledek výzkumného šetření.....	38
8.1.	Profil respondentů	38
8.1.1.	Charakteristiky jednotlivých respondentů	39
8.2.	První získané informace návštěvníků o klubu Balón.....	42
8.3.	Délka členství v klubu Balón	43
8.4.	Motivace návštěvníků a oblíbené činnosti v klubu	45
8.5.	Četnost návštěvy klubu a jeho akcí.....	48
8.6.	Zkušenosti klientů s obdobnými zařízeními v Plzni	50
8.7.	Pracovník Balónu jako motivační faktor k návštěvě klubu	52
8.8.	Získání podnětů pro změny ze strany respondentů	53
8.9.	Zájem o budoucí dobrovolnou službu v klubu Balón	55
9.	Interpretace	56
9.1.	Interpretace použité metodiky.....	57
9.2.	Interpretace výsledků a shrnutí motivačních okruhů	57
9.3.	Doporučení pro praxi	59
	ZÁVĚR	62
	Seznam použitých zdrojů.....	64
	Seznam příloh	66
	ABSTRAKT	89
	ABSTRACT.....	90

ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce jsou Motivace návštěvníků volnočasového klubu Balón Salesiánského střediska mládeže – domu dětí a mládeže Plzeň (dále jen Středisko). Obsah práce je zaměřen na cílovou skupinu tohoto programu, tedy děti ve věku od 7 (od započítání školní docházky) do 15 let. s činností klubu mám osobní tříletou zkušenost, kdy jsem zde od roku 2008 působila jako pedagog volného času. Myslím, že vypracování mé bakalářské práce, jejíž nedílnou součástí je kvalitativní výzkum, může být velmi užitečným zdrojem pro inspiraci při dalším programovém plánování.

Domnívám se, že pracovníci klubu Balón přicházejí s velmi kvalitní nabídkou aktivit a celkově jsou úspěšní při budování příjemného a přátelského prostředí. Dosud dle mých zkušeností ale nebyly zkoumány samotné motivace dětí, které je vedou k participaci na tomto programu. Je přirozené, že někdy nastane situace, kdy se nabídka klubu a poptávka klientů míjí. A proto doufám, že výsledky výzkumu jasně poukážou na hlavní motivační faktory k účasti, se kterými se bude dále tým pedagogů a dobrovolníků zabývat v rámci programových porad a dlouhodobého plánování.

V teoretické části práce čtenáře stručně seznámím s pojmy motivace a potřeby, konkrétně dle výkladu humanisty A. H. Maslowa. Dále zde uvádím základní informace o Středisku, jeho poslání a principy, stručné údaje z jeho historie a informace o statutu, zřizovateli a samozřejmě o programové nabídce. Blíže se zabývám popisem volnočasového klubu Balón, jeho hlavními cíli a personálním zajištěním. Vysvětluji zde, jakou formou se do činnosti zapojují dobrovolníci. Dále uvádím programovou náplň klubu, která je dle mých prognóz důležitým motivačním faktorem pro klientelu. Nechybí zde ani charakteristika současných návštěvníků. Zvolila jsem dělení dle lokality či sociálního prostředí, ve kterém dítě v současné době žije.

Praktická část je věnována kvalitativnímu výzkumu provedeného metodou rozhovorů s respondenty, které byly nahrávány na diktafon a následně transkripčně přepisovány do textové podoby. Cílový soubor neboli výzkumný vzorek, byl konzultován s pracovníky klubu a následně bylo pro výzkum vybráno 12 respondentů takovým způsobem, aby pocházeli z různých lokalit, byli odlišného věku a jejich participace na středisku byla také časově rozdílná. Jsou zde uvedeny jednotlivé podrobnější charakteristiky každého respondenta.

Při průběhu rozhovorů byl kladen důraz na navození přátelské atmosféry a pocitu bezpečí a anonymity při následné prezentaci získaných informací a podnětů pro další řešení. Výzkumné otázky byly stanoveny nejen s cílem zjistit základní motivace dětí pro participaci v klubu, ale zároveň jim bylo položeno několik dotazů přínosných pro pedagogický tým ohledně efektivity různých propagačních metod apod. v oblasti motivace pro účast se otázky zejména věnovaly tématu vztahů s pracovníky, programové nabídky a účasti na akcích mimo provozní dobu klubu, ohledně prostředí střediska, znalosti a návštěvnosti obdobných zařízení a schopnosti porovnat je s volnočasovým klubem Balón. Součástí praktické části je také interpretace použité metodiky výzkumu a samotných výsledků šetření. Výstupem je shrnutí motivačních okruhů a doporučení pro praxi v klubu Balón.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Vymezení problematiky

V následujících kapitolách mé bakalářské práce se zabývám hlavními motivačními faktory, které působí na návštěvníky volnočasového klubu Balón. Tento program je jedním ze čtyř hlavních pilířů Střediska a je určen dětem ve věku 7 až 15 let.

Výsledky výzkumného šetření se stanou důležitým podkladem při plánování další činnosti klubu. Je zřejmé, že vzhledem k charakteristice zařízení nelze získat formou jednoho výzkumu naprosto objektivní informace o motivacích návštěvníků, jelikož je zde mnoho faktorů, díky kterým se klientela stále částečně obměňuje.

Jedním z hlavních důvodů je střídání ročních období, kdy některé skupiny využívají Středisko pro své atraktivní prostory a vybavení, zvláště venkovní hřiště. Někteří do klubu docházejí celoročně, místní prostředí vnímají jako svůj druhý domov či prostor, kde mohou hovořit se svými přáteli a pracovníky Střediska. Dalším z významných faktorů při obměně klientely je přítomnost ostatních volnočasových zařízení v našem městě. Ti, kteří využívají klub zpravidla jako prostředí, kde tráví svůj volný čas před či po zájmové aktivitě, zpravidla nepatří mezi dlouholeté klienty klubu. Přirozeným faktorem obměny návštěvníků je i jejich věk, kdy 14letí klienti začínají mimo klub Balón navštěvovat i páteční nízkoprahový klub Vzducholod', který jim je v tento den otevřený. Dosažením 15 let věku dítě přestává chodit do klubu Balón, stává se klientem NZDM¹ Vzducholod' či ze Střediska odchází. v několika případech mladí zůstávají v klubu Balón jako asistenti dobrovolníci a následně se z nich stávají dobrovolníci.

Přestože se klientela pravidelně zčásti obměňuje, výzkum přináší mnoho zajímavých podnětů k inspiraci a zamyšlení. Během školního roku proběhne v tomto prostředí několik výzkumných šetření v rámci psaní absolventských, bakalářských, diplomových či disertačních prací, a tak pracovní tým získává sebrané informace z několika různých zdrojů. Díky těmto podkladům se stává jejich činnost více zaměřenou na skutečné potřeby klienta, je zde prokázána efektivita využívání poznatků a samotní návštěvníci často získávají pozitivní pocity z toho, že je jejich názor důležitý a žádaný.

¹ NZDM – zkratka pro Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

Z mé dosavadní práce v klubu Balón je patrné, že toto zařízení získalo svou originalitu a oblíbenost ze strany návštěvníků především díky stylu práce, který se zde uplatňuje. Pedagogičtí zaměstnanci a dobrovolníci pracují dle zásad Preventivního systému dona Boska, o kterém se podrobněji zmiňuji v následujících kapitolách. Tým vedoucích získává svůj jasný směr a cíl činnosti, což bezpochyby dodává kvality odvedené práci.

2. Motivace

V následující kapitole se budu zabývat pojmem „motivace“ a s pojmy s ní souvisejícími.

Termíny motivace, motivy, prostředky a cíle jsou stěžejními body mé práce. Celý proces motivace lidského jednání vysvětlují odborníci různými výklady. Zaměřila jsem se na humanistu druhé poloviny 20. Století **A. H. Maslowa a jeho teorii motivace**, která se nezabývá jen základními termíny, ale zmiňuje zde i problém nevědomé motivace a konfliktu motivů. Maslow kritizuje stávající teorie a vytváří novou, postavenou na **hierarchii potřeb**. Lidské jednání je řízeno základními potřebami a to tak, že ty, které jsou v hierarchii postaveny výše, vystupují do popředí teprve tehdy, jsou-li uspokojeny potřeby nižší.

2.1. Principy Maslowovy teorie motivace

Podle Mikšíka² vychází Maslow ve své teorii ze čtyř základních principů, které jsou zároveň kritikou starších teorií motivace.

- **Princip antropocentrický:** Tento princip vychází z toho, že člověk je integrovaný, organizovaný celek. Většina popudů proto není izolována a nemůže být ani somaticky lokalizována. Není to jediná věc, která se v organismu děje. Dále je v tomto principu obsažen fakt, že na člověka nelze aplikovat subhumánní principy motivace, které byly zjištěny při pokusech se zvířaty.
- **Princip eupsychický:** Podobně jako u zvířat není možné vycházet z práce s psychicky nemocnými jedinci. Je nezbytné vycházet ze stavu, ke kterému jsou schopni dospět všechny psychicky zdravé lidské bytosti. Maslow sám studoval i zcela zdravé, seberealizující jedince. Za tento fakt byl později kritizován, jelikož nebylo při výzkumech dosaženo objektivního výsledku.

² Srov. MIKŠÍK, O. *Psychologické teorie osobnosti*. Praha : Karolinum, 1999. s. 216 – 222.

- **Princip klasifikační:** Maslow zdůrazňoval ve své hierarchii základní cíle a potřeby, tedy to, co člověka „táhne“. Odmítal stavět na principu pudů, tedy na tom, co člověka „postrkuje“. Navíc leckdy není možné oddělit pud, touhu, cílový objekt a aktivitu, např. u potřeby lásky.
- **Princip role nevědomí:** Člověk po dobu svého bytí většinou netouží po nějakém konečném cíli, ale spíše po něčem, co je prostředkem k dosažení tohoto cíle, např. toužím po podpoře svého pracovního týmu, abych mohla nabízet dětem kvalitní program, toužím po kvalitním programu, abych mohla ostatním dokazovat, že naše organizace nabízí smysluplné využití volného času, apod. Podrobná analýza potřeb nás dovede k tomu, že od každé touhy se dá jít ještě dál až k cílovým potřebám. Tyto cílové potřeby nejsou běžně vidět, jsou nevědomé. Jedno vědomé přání může mít pod sebou několik různých motivací a jedna nevědomá potřeba může mít na vědomé úrovni mnoho různých podob. Maslow to ukazuje na modelu krabice obsahující tři menší krabice, z nichž každá obsahuje deset krabiček, z nichž každá obsahuje padesát dalších krabiček atd.

Maslow přichází se zcela novým pohledem na motivaci lidského jednání. Poukazuje na fakt, že i malé neuspokojení jedné ze základních biologických potřeb, například pocit hladu, prostupuje do celé psychiky jedince a dává psychickým procesům vnímání, myšlení, imaginace a cítění určitý obsah a směr průběhu, který vyjadřuje motivační zaměření. Také v tomto smyslu je motivace klíčovým psychologickým problémem, neboť je základním činitelem vnitřní psychické dynamiky, nikoli jen usměrňování lidského chování.

2.2. Motivy a potřeby

Pod výrazem **motivy** neboli pohnutky se v oboru psychologie skrývají termíny jako potřeby, pudy, zájmy, sklony, postoje, vztahy nebo tendence všeho druhu. Jsou příčinami našeho jednání a chování. Způsobují stav určitého vnitřního napětí, který člověka determinuje. Každá lidská činnost je nějak motivována, ať už za ní stojí jakákoli potřeba nebo zájem.³

³ Srov. KOHOUTEK, R. *Základy sociální psychologie*. Brno : Cerm, 1998. s. 58.

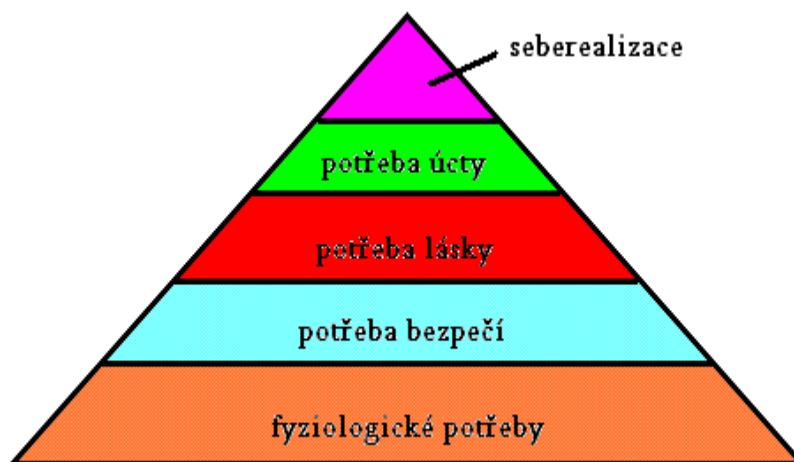
Základním termínem Maslowovy teorie je **potřeba**. Maslow příliš nerozlišuje pojmy potřeby, pudy, motivy a touhy, dává jim přibližně stejný obsah a volně je při svém výkladu zaměňuje. k potřebě se váže termín **uspokojení**. Uspokojená potřeba nemotivuje, je odsunuta do pozadí.

Maslow na rozdíl od jeho předchůdců neuznává sestavování seznamů potřeb. Domnívá se, že veškeré potřeby plynou ze základních potřeb a poté jsou dle vnitřních i vnějších faktorů modifikovány na konkrétní potřeby. Jeho teorie není tedy postavena na výčtu potřeb, tužeb a pudů, ale na sestavení **hierarchie skupin základních potřeb**.

2.3. Maslowova pyramida potřeb

A. H. Maslow potřebu chápe jako podmínku udržování fyzického a duševního zdraví. Mentální obsah potřeb reprezentuje poslední cíle (tj. psychologicky dále neanalyzovatelné cíle) lidského chování, proto se v termínech potřeb vysvětluje, a tedy i chápe, chování člověka. Potřeby jsou uspořádány hierarchicky, a to z hlediska naléhavosti, s jakou jsou prožívány jako vnitřní tlaky k jednání.⁴

Tabulka č. 1: Maslowova pyramida lidských potřeb

Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Abraham_Maslow

⁴ NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. 2. přepracované vydání. Praha : Academia 2009. s. 256.

Základní potřeby:

- **fyzilogické potřeby** – uspokojení hladu a žízně, spánek, sexuální uspokojení. Jsou nezákladnějšími a nejmocnějšími potřebami, protože zajišťují biologické přežití člověka jako organismu,
- **potřeba bezpečí** – projevuje se v situacích vyvolávajících ztrátu pocitu jistoty, v nebezpečí, v momentu ekonomického selhání. Jsou to potřeby dlouhodobého přežití, vznikají a vyjevují se při konfrontaci s reálnými ohroženími (povodeň, požár, autonehoda, vzpoura, ...).

Psychologické potřeby:

- **potřeba přináležitosti a lásky** – být milován, akceptován druhými, touha někam patřit,
- **potřeba uznání, úcty** – potřeba výkonu, kompetence, respektu, důvěry, získání souhlasu.

Potřeby sebeaktualizace:

- **Potřeba realizovat své schopnosti** (svůj duševní potenciál – „být tím, kým mohu být“), potřeba osobního růstu, zahrnující kognitivní a estetické potřeby (objevovat, tvořit, uspořádat). Na této úrovni jsou mezi lidmi největší rozdíly – každý má jiný potenciál.⁵

Na struktuře hierarchie potřeb je viditelná kontinuita vzniku potřeb. Pokud není nejnižší základní potřeba alespoň částečně uspokojena, jen stěží se bude jedinec zabývat výše umístěnými potřebami, např. realizací svých schopností. Předchůdci Maslowa tento jev vysvětlují na modelu zajatců v koncentračních táborech, kde jejich jediným cílem bylo „přežít“. Jakékoli sociální chování se velmi rychle vytratilo a z dříve velmi kultivovaných lidí se stali jedinci schopní opustit své morální zásady pro uspokojení hladu a dalších základních potřeb.

⁵ Srov. NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. 2. přepracované vydání. Praha : Academia 2009. s. 256 – 257.

Potřeba realizovat své schopnosti

Cílovou skupinou mé bakalářské práce jsou návštěvníci volnočasového klubu Balón, který je jedním ze čtyř hlavních programů Střediska. Jako pedagogický pracovník tohoto zařízení se velkou měrou podílím na struktuře nabízeného programu a jednorázových aktivit. Podněty pro tvorbu nabídky získáváme ze strany klientely. Pracovníci a dobrovolníci přijímají roli podpůrné a doprovázející osoby a návštěvníci zde mohou realizovat své nápady a rozvíjet své dovednosti, případně je naučit další děti. Jedná se většinou o děti ze sociálně vyloučených rodin, které nemají finanční prostředky pro další mimoškolní vzdělávání. Tak jako don Bosco pracujeme s nejchudšími, často velmi neukázněnými a agresivními dětmi a snažíme se jim dát možnost uspokojit v našem zařízení své psychologické a realizační potřeby. Konkrétní činností s klientelou se zabývám v následujících kapitolách.

3. Základní informace o organizaci

Středisko bylo založeno v roce 1991 jako středisko volného času dětí a mládeže. Jeho posláním je přispět k celostnímu rozvoji dětí, mládeže a rodin, zvláště těch, kteří jsou především z výchovných, sociálních a finančních důvodů znevýhodněni. Své poslání realizuje Středisko ve čtyřech programech, kterými jsou **volnočasový klub Balón, NZDM Vzducholod', zájmové kroužky a Centrum pomoci dětem, mládeži a rodině - Střecha**.⁶

Středisko navštíví přibližně 500 dětí a mladých návštěvníků týdně. Přitom uplatňuje v mimoškolních pedagogických, sociálních a terapeutických aktivitách výchovný systém dona Boska.

Ve své práci vychází z následujících hodnot:⁷

- **laskavost a dobrota** - za základní prvek jednání s mladými lidmi se považuje laskavý přístup,
- **víra v dobré jádro v každém mladém člověku** - snaha objevit v každém mladém člověku to dobré, co lze rozvíjet,

⁶ Srov. *Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Plzeň* [on-line]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <<http://www.sdbplzen.cz>>.

⁷ Tamtéž

- **integrální péče o mladého člověka** - zájem o mladého člověka ve všech rovinách jeho zrání - fyzické, psychické, sociální i spirituální,
- **život a víra** - výchova k odpovědné svobodě,
- **radost, slavení, hra a srdečnost** - vytváření a podpora přitažlivé atmosféry,
- **osobní vztah** - každý návštěvník je přijímán jako osoba se svými individuálními potřebami,
- **trpělivost** - dospívání člověka vyžaduje dlouhodobé doprovázení,
- **vstřícná atmosféra** - dát zažít mladým lidem ovzduší přijetí i s jejich nedostatky.

3.1. Statut školské právnické osoby

Středisko bylo zřízeno Salesiánskou provincií Praha jako církevní organizace zřizovací listinou vydanou dne 1. 9. 1995 ve znění pozdějších dokumentů, podle § 57b zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, a podle §19 zákona č. 395/1991 Sb., o školských zařízeních a vyhlášky č. 432/1992 Sb., o střediscích pro volný čas dětí a mládeže.

Ve smyslu ustanovení § 187 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) došlo ke změně právní formy právnické osoby. Středisko jako školská právnická osoba bylo zřízeno dne 25. února 2006 a dne 10. srpna 2006 registrováno v Rejstříku školských právnických osob.⁸

3.2. Zřizovatel

Zřizovatelem školské právnické osoby - Salesiánské středisko mládeže - dům dětí a mládeže Plzeň je Salesiánská provincie Praha, se sídlem Kobyliské nám. 1000/1, 182 00 Praha 8, IČ 00406929. Salesiánská provincie Praha je církevní organizace, která sdružuje a reprezentuje členy řeholní společnosti Salesiánů dona Boska na území České republiky a je ode dne 1. 1. 1994 zaevidována v Rejstříku právnických osob MK ČR pod č. 8/2-29/1994. Jejím statutárním orgánem je provinciál.⁹

⁸ Srov. *Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Plzeň* [on-line]. [cit. 2012-03-19].

Dostupné z: <<http://www.sdbplzen.cz>>.

⁹ Tamtéž

3.3. Rozsah činnosti

Středisko vykonává druh činnosti školského zařízení: školská zařízení pro zájmové vzdělávání, typ: středisko volného času - dům dětí a mládeže.

Jedná se zejména o následující činnosti:

- příležitostná výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická rekreační činnost,
- pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost,
- klubová činnost pro děti a mládež,
- táborová činnost a další činnost spojená s pobytem zejména mimo sídlo organizace,
- osvětová činnost a vedení k prevenci sociálně patologických jevů,
- individuální práce - vytváření podmínek pro rozvoj nadání dětí a mládeže na jakékoli úrovni,
- spontánní činnost,
- vzdělávání především dobrovolných spolupracovníků Střediska z řad mládeže i dospělých,
- náboženské vzdělávání a rozvoj osobnosti na základě křesťanské víry, které se rozvíjejí pod metodickým vedením salesiánů,
- pomoc dětem, mládeži a rodině při výchovných, sociálních a finančních obtížích a v konfliktech včetně poskytování terapeutické pomoci a krizové intervence.

Středisko je oprávněno rozvíjet i další činnosti, které je v souladu s jeho posláním. Při této činnosti se Středisko zaměřuje především na preventivní a výchovné programy pro těžko socializovatelné děti a mládež ve shodě s výchovně pastoračním projektem místní salesiánské komunity a školským vzdělávacím programem.

Kromě aktivit, které jsou určeny mládeži, pořádá Středisko také setkání pro rodiče dětí a mládeže a pro ostatní veřejnost, a to jak kulturního a náboženského, tak i sportovního a rekreačního zaměření (např. přednášky, duchovní obnovy, bohoslužby, rekreační pobyty pro rodiny).

3.4. Personální zabezpečení organizace

V čele organizace stojí ředitel Mgr. Antonín Nevola SDB¹⁰. Personál Střediska tvoří pedagogičtí, sociální, administrativní a techničtí zaměstnanci spolu s externími a dobrovolnými spolupracovníky a praktikanty. Středisko vytváří předpoklady k tomu, aby přiměřeným způsobem na plnění poslání participovali také děti, mladí, jejich rodiče a další osoby. Jako pedagogický pracovník může být zaměstnán ten, kdo má pedagogickou způsobilost podle zákona č. 563/2004 Sb. v platném znění, je občansky bezúhonný, morálně vyspělý a má v úctě křesťanské hodnotové dědictví. Rovněž externí a dobrovolní spolupracovníci musí respektovat křesťanské morální principy.¹¹

3.5. Hospodaření a financování

Školská právnická osoba hospodaří v souladu s ust. § 133 a násl. zákona č. 561/2004 Sb. Školská právnická osoba je financována zejména z následujících zdrojů:

- finanční prostředky ze státního rozpočtu,
- finanční prostředky z rozpočtů územních samosprávných celků,
- příjmy z hlavní a doplňkové činnosti,
- finanční prostředky přijaté od zřizovatele,
- úplata za vzdělávání a školské služby,
- příjmy z majetku ve vlastnictví školské právnické osoby,
- dary a dědictví.

Středisko rozvíjí potřebnou a nutnou spolupráci se školami a jinými školskými zařízeními, místní samosprávou a dalšími organizacemi, především těmi, které pracují s dětmi, mládeží a rodinou.¹²

¹⁰ titul SDB čteme jako Salesián dona Boska

¹¹ Srov. *Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Plzeň* [online]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.sdbplzen.cz>>.

¹² Tamtéž

4. Volnočasový klub Balón

Od 1. ledna 2011 byl původní nízkoprahový klub přetransformován na volnočasové zařízení. Nenabízí tedy již sociální službu, ale zaměstnanci a animátoři se plně soustředí na realizaci volnočasových aktivit. Stejně jako ostatní programy organizace se řídí křesťanskými zásadami a principy salesiánské pedagogiky. Na chodu tohoto programu se značnou mírou podílejí dobrovolníci z řad naší původní klientely, nově příchozí zájemci a studenti VOŠ a VŠ.

Cílem klubu je smysluplné využití volného času, učení se a prohlubování vztahů s vrstevníky a dospělými, objevování vlastní identity, získávání nových vědomostí a dovedností, reflexe nad smyslem života, zaměřením životní dráhy a nad duchovními hodnotami a podpora morálního rozvoje autonomním přijetím etických hodnot a norem.¹³

Cílovou skupinou otevřeného klubu Balón jsou děti od počátku školní docházky do 15 let, jež nemají svůj volný čas organizovaný vůbec nebo jen částečně. Mezi základní charakteristiku klubové práce patří individuální přístup a snaha o dlouhodobé vytváření vazeb. Průměrná návštěvnost klubu je 27 uživatelů za 1 den¹⁴. Mezi stálé návštěvníky patří skupina zhruba 70 klientů, kteří jsou zaregistrováni ve Velké bodovací soutěži a minimálně jednou v období kalendářního měsíce klub navštíví a zapojí se do některých z aktivit.

4.1. Personální zajištění

Vedoucí klubu Balón je Jana Sadílková, která nastoupila na tuto pozici 1. září 2011 po odchodu salesiána Mgr. Tomáše Mareše. Pracovní tým se dále skládá ze čtyř pedagogů volného času, kteří zpravidla v klubu nepracují na plný úvazek. Mezi dlouhodobé dobrovolníky, kteří pokrývají všechny služby v týdnu, patří salesián Lubomír Laža, dobrovolnice EVS¹⁵ Gemma Magri a dobrovolník z projektu Cagliari¹⁶ Jan Žák. Částečně pokrývá činnost klubu svou službou dobrovolník Mgr. Martin Štaif, který má pedago-

¹³ Srov. *Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Plzeň* [online]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné na WWW: <<http://www.sdbplzen.cz>>.

¹⁴ dle statistik klubu Balón

¹⁵ zkratka pro European Volunraty Service – Evropská dobrovolná služba

¹⁶ *Projekt Cagliari, salesiánská dobrovolná služba, umožňuje mladým lidem zapojit se na několik týdnů až jeden rok do činnosti některého salesiánského zařízení pro děti a mládež v ČR, Evropě nebo mimo Evropu. Zaštiťuje ji občanské sdružení SADBA (Salesiánská asociace Dona Boska). Dobrovolná služba je akreditována na Ministerstvu vnitra ČR (projekt Cagliari - salesiánský voluntariát) podle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě.*

gické vzdělání. v současné době participuje v klubu i několik začínajících dobrovolníků, kteří teprve svou službu vymezují, a několik studentů VOŠ a VŠ.

Systém dobrovolnické služby v klubu:

- **Asistent dobrovolník - od 15 let**

Každý uchazeč o dobrovolnou službu je nejdříve na této pozici, vyjma dobrovolníků EVS a z projektu Cagliari. **Jedinec úzce spolupracuje se svým klíčovým pracovníkem**, který zpravidla kopíruje svou přítomností v klubu dobrovolníkovu službu. Je jeho průvodcem, pravidelně se s dobrovolníkem schází mimo provozní dobu klubu a dává mu zpětné vazby ohledně jeho činnosti. Dobrovolník **má v tomto období pouze omezené kompetence** – je zpravidla v přímé práci s dětmi za přítomnosti jiného pracovníka, má zákaz se pohybovat v prostorách baru a při účasti na akcích není považován, co se týče míry důvěry a odpovědnosti, za plnohodnotného dobrovolníka. **Toto období trvá zpravidla 3 měsíce**, poté dobrovolník přechází na vyšší pozici. v případě nezletilých osob dobrovolník setrvává na této pozici až do počátku dospělosti.

- **Dobrovolník – od 18 let**

Jedná se o zletilou osobu, která již svou službu vykonává dobu delší než tři měsíce. Má znalosti o salesiánské pedagogice, zasahuje do plánování klubu, má možnost účastnit se týmových porad. **Kompetence jsou omezeny pouze v zásadním rozhodování** – např. udělování sankcí klientům, řešení sporů, komunikace s veřejností apod.

4.2. Významné iniciativy v klubu

Klub je pro uživatele **otevřen po dobu tří hodin tři dny v týdnu**. Probíhá zde pravidelná nabídka aktivit, ať už výtvarných, sportovních nebo vzdělávacích. Mezi pravidelné činnosti v klubu patří:

- pondělí
 - Tvoření s Ivčou – výtvarná dílna pod vedením arteterapeutky,
 - Kutilové s Indym – rukodělné činnosti v dílnách, práce se dřevem,
- středa
 - Sportování s Lídou – míčové hry, posilovna, tanec,
 - Deskovky s Martinem – hraní různých deskových her - strategie, logika, odvaha riskovat,
- čtvrtek
 - Vaření s Janou – příprava jednoduchých teplých i studených pokrmů, které poté děti mohou uvařit svým rodičům.

Po dobu otevírací doby klubu se v prostorách odehrává mnoho spontánních aktivit iniciovaných ze strany klientů. Velmi oblíbené jsou nácviky tanečních vystoupení, kterými se klub prezentuje na společných setkáních obdobných zařízení.¹⁷

Díky atraktivním prostorám Střediska je zde mnoho příležitostí pro sportovní aktivity, které jsou jistě motivací pro členství v klubu pro významnou část návštěvníků. Na venkovním hřišti se pravidelně odehrávají malá fotbalová utkání, do kterých se zapojují s nadšením i mladé dívky. v tělocvičně a v tanečním sálu se zrcadly se odehrávají již zmíněné taneční tréninky. Velmi rozšířeným sportem je v klubu Balón od počátku předchozího školního roku stolní tenis, zvláště díky příchodu nového salesiánského koadjutora Lubomíra Laži. Lubomír, přezdíváný mezi všemi spolubratry Indy, také svou pílí, odhodlaností a trpělivostí velmi zapojuje nadšené chlapce a dívky do drobných prací při úpravě zevnějšku Střediska.

V plánu činnosti samozřejmě nechybí ani oslavy religiálních svátků a s nimi spojené znalostní testy, soutěže a tvoření. Mimo otevírací dobu klubu se uskutečňují jednou měsíčně jednodenní i víkendové výlety nejen do okolí Plzně, ale i do zahraničí.

¹⁷ Bambiriáda, Apriliáda atd.

4.3. Motivační hra Velká bodovací soutěž

Během celého roku probíhá motivační aktivita Velká bodovací soutěž, kdy uživatelé získávají body za svou účast v klubu, ve workshopech, na akcích, za prezentaci našeho zařízení atd. Každý měsíc probíhá vyhlášení výsledků a zpravidla deset nejlepších se může zdarma zúčastnit výletu do kina, do přírody, malé oslavy pro vítěze či aktivity zvolené dle přání vítězů. Celá evidence získaných bodů probíhá v programu *Salesiáni válí*¹⁸, který mají děti volně přístupný i ze svého počítače pomocí internetového prohlížeče. Postupem času se tento způsob evidence velmi osvědčil hlavně v komunikaci mezi dítětem a rodiči, kdy jim náš klient po příchodu z klubu má možnost předvést, kolik bodů získal, jakých aktivit se u nás zúčastnil apod. Zpětná vazba ze strany rodičů je velmi kladná a systém *Salesiáni válí* je pro ně jakýsi způsob, jak formou nedirektivní komunikace zjistit, čím jeho dítě tráví svůj volný čas. v současné době je v aktivitě zapojeno 143 klientů, z toho zhruba 60 aktivních v roce 2012.

4.4. Projekt Vstup do světa práce

Již třetím školním rokem je v klubu Balón a Vzducholod' realizován projekt Vstup do světa práce. v předchozích letech byl financován převážně z Nadace O2, nyní je to z projektu Prazdroj lidem. Cílem této aktivity je pomoc a podpora mladých lidí ve věku 11 až 19 let, přednostně klientů výše zmíněných klubů. Jedná se o děti a mladé, kteří nejsou při volbě povolání a přípravě na něj dostatečně podporováni rodiči, ať už při studiu, při volbě povolání nebo hledání zaměstnání. Jedná se převážně o **mladé z vyloučených sociálních skupin**, z neúplných rodin nebo rodin, kdy není jeden z rodičů vlastní, a z rodin s nízkou sociální a ekonomickou stabilitou. Dále se jedná o mladé, kteří snadno podléhají negativním vlivům "party" nebo začínají velmi brzy partnerský život.

V rámci klubu Balón pro děti od 7 do 15 let se uskutečňují tyto části projektu:

- **Doučování**

Zpravidla klientů klubu Balón, případně klientů ostatních programů Střediska. Za velmi krátkou dobu koordinátorka projektu zajistila 14 kvalifikovaných doučujících ze strany zaměstnanců Střediska a dobrovolníků. Někteří dobrovolníci poté získali možnost přivýdělku za tuto službu financovanou z projektového rozpočtu. Doučo-

¹⁸ Server salesianivali.cz zajišťuje evidenci klientely většiny salesiánských středisek v ČR.

vání probíhá formou dlouhodobé spolupráce dítěte a doučujícího a dle reflexí z předchozích let je tato část projektu velmi efektivní. Mezi doučující se v letošním roce zapojilo i několik praktikantů z Pedagogické fakulty ZČU¹⁹.

- **Drobné práce** pro děti při opravě a údržbě areálu Střediska

Účast v projektu Vstup do světa práce je pro klienty klubu Balón zcela dobrovolná. Mnozí ale využili šance získat body do Velké bodovací soutěže a společně s kamarády a pracovníky zařízení se zapojují do drobných úprav zevnějšku našeho areálu. Zde sledujeme cíl, aby děti měly zodpovědnější přístup k práci a i si nějakou tu dovednost lépe osvojily. Důležité je, aby děti ve vykonané činnosti nespárovaly možnost materiální hodnoty, ale práci dělaly s pocitem umístění se v soutěži, která je měsíčně i celoročně vyhodnocována a výsledky odměňovány.

Každý týden je připraven seznam prací, které vede a aktualizuje odpovědný pracovník. Děti tak mají možnost za 45 minut výpomoci obdržet 10 bodů. Seznam prací je vyvěšen na nástěnce. Aktivitty jsou z pedagogického a výchovného hlediska velmi vhodné. Děti většinou rády společně s dospělými manuálně pracují, jelikož v domácím prostředí jim k tomu rodiče příliš nedávají možnost.

4.5. Volnočasové kluby v Plzni a obdobná zařízení pro děti

V Plzni je několik středisek volného času, která nabízejí velmi pestrou škálu aktivit. Nechybí zde ani zařízení zaměřující se na práci s dětmi ze sociálně vyloučených lokalit či konkrétně na romskou populaci. Naše organizace není tedy „jasnou volbou“ pro určitou klientelu, jako je to v menších městech, kde sídlí některá salesiánská střediska. Pokud budeme mluvit pouze o klientech klubu Balón, nikoli naší organizace jako celku, nevnímám působení několika zařízení jako konkurenční boj – na rozdíl od poskytovatelů zájmové činnosti. Naši návštěvníci často hovoří o dalších zařízeních, jejich programové nabídce a samotní pracovníci těchto klubů se také stýkají na setkávání pracovních skupin.²⁰ Jako velké pozitivum množství zařízení poskytujících obdobnou službu

¹⁹ Západočeské univerzity v Plzni

²⁰ Organizovaná setkávání pro pracovníky volnočasových klubů v Plzni neprobíhají. Naši pracovníci ale zpravidla participují i v NZDM Vzducholoď, a tak se pravidelně setkávají s kolegy z nízkoprahových zařízení pro děti v rámci krajské spolupráce České asociace streetworku.

vnímáme, že dítě má možnost trávit kvalitně a v bezpečí svůj volný čas i v době, kdy je klub Balón uzavřen.

Některé děti občas opakovaně porušují pravidla našeho klubu a následuje zákaz docházení na stanovený počet dní. Pracovníci si uvědomují, že jedinec bude docházet do jiného zařízení a nebude tím vystaven nucenému pobytu na sídlišti či doma u počítače.

Mám-li jmenovat hlavní přednosti našeho klubu před ostatními službami, na první místo stavím přítomnost pedagogických pracovníků, salesiánů a animátorů a celkové propojení Střediska s farností. Celý pracovní tým funguje na základě principů salesiánské pedagogiky, o které se zmíním dále. Další velkou předností našeho zařízení jsou velmi atraktivní prostory. Klienti mohou využívat venkovní hřiště a přilehlý park, tělocvičnu, taneční sál nebo se občerstvit v našem nealko baru.

4.6. Profil návštěvníků klubu Balón ve školním roce 2011/2012

Vzhledem k faktu, že Středisko sídlí v městské části Lobzy, většina pravidelných návštěvníků pochází odsud a z blízkého okolí. v současné době by se naše klientela dala rozdělit do čtyř pomyslných skupin dle bydliště dětí a prostředí, ze kterého pocházejí:

- **lokalita A** – jde o dva sousedící pavlačové domy, kde se nachází nejlevnější městské sociální byty. Vzhledem ke klientele jde především o několik romských rodin, které navštěvují příležitostně klub Balón a zvláště jejich starší sourozenci klub Vzducholoď. Vždy přicházejí jako velká skupina lidí, velmi zřídka přijdou individuálně. Tito klienti spíše využívají náš „prostor“, zajímá je hudba a tanec. u návštěvníků z této lokality je pravděpodobné páchání kriminality.
- **lokalita B** - v loňském školním roce jsme zaznamenali velký nárůst zájmu dětí z této lokality, který doposud stále trvá. Většina jedinců žije v několikapatrové ubytovně, kde panují velmi špatné hygienické podmínky a většina klientů má zájem o změnu bydliště. Jedná se především o velmi sociálně zanedbané děti žijící na pokraji chudoby, většinou jen s jedním z rodičů. Někteří jsou věřící a účastní se aktivit farnosti, někteří jsou přistěhovalci z východních zemí. u většiny z nich se pracovníkům klubu podařilo rozvinout vrozený talent a integrovat dítě do některého ze zájmových kroužků za spolupráce se sociálním odborem. Další návštěvníci byli začleněni do programu Aktivní sociální učení Centra pomoci dětem, mládeži a rodině – Sřecha. Tyto děti jsou v rámci střediskových aktivit finančně podporovány. Na roz-

díl od romských dětí z lokality A tyto návštěvníci nevyužívají jen náš prostor, ale největším přínosem je pro ně sdílení času s dospělými pracovníky, kteří se jim velmi individuálně věnují a často jim nahrazují chybějícího „rodiče“. v tomto případě i snadněji probíhá komunikace s rodiči, kteří nás ve svém snažení velmi podporují.

- **lokality C** – blízké okolí Střediska. Tato skupina dětí je nejlépe přirovnatelná běžným návštěvníkům otevřených klubů. Jedná se o spolužáky ze školy, kamarády ze sídliště nebo náhodné kolemjdoucí děti, které bydlí nedaleko. Děti pocházejí jak z chudších, tak z velmi bohatých rodin a jsou pro nás důležitým článkem klientely. Díky této skupině se nám lépe daří integrovat sociálně vyloučené jedince do běžné společnosti, k čemuž např. v prostředí školy není příliš vhodných příležitostí – chybí zde trvalá přítomnost pedagoga a možná i schopnost pracovníka uchopit vzniklou situaci „za správný konec“. Místní děti k nám přicházejí pravidelně, občas s několika měsíční pauzou. Mají velmi pěkné vztahy s pracovníky a zapojují se do nabízených aktivit. Chybí zde potřeba realizace vlastních nápadů.
- **ostatní klienti** – tyto děti navštěvují klub Balón jen ve vymezený čas. Je to prostředek k vyplnění volného času mezi zájmovými kroužky v našem Středisku. Většinou se neúčastní Velké bodovací soutěže ani projektu Vstup do světa práce. Často z obavy z „temperamentních“ dětí sedí v prostoru u baru, kde se cítí v přítomnosti pracovníka v bezpečí, nebo se účastní nabízené aktivity v tomto prostoru. Tyto děti se nezapojují do dalších aktivit, jako jsou výlety či jiné akce.

5. Preventivní výchovný systém dona Boska

5.1. Kým byl svatý Jan Bosko

Na počátku devatenáctého století se na území dnešní severní Itálie vedlo několik válečných tažení. Tehdy byla tato země rozdělena na několik menších států, které chtěli revolucionáři spojit v jednu zemi. A v této dramatické době se narodil 16. srpna 1815 Jan Bosko v osadě zvané Becchi nedaleko Turína. Již ve dvou letech mu umírá otec. To je jeho první velice silná vzpomínka z mládí, která ovlivnila celý Janův život mezi opuštěnou mládeží. Jeho výchovy se ujala matka Markéta a vložila mu nejen základy víry, ale i společenského života. Její výchova byla založená na jednom jediném heslu: *Bůh tě vidí!* Ovšem Janova výbušná a živá povaha vyžadovala stálou výchovu a starost. Janova

odvaha rostla ruku v ruce s jeho věkem. Často si hrál s hochy z osady na blízké louce a často přicházel domů s modřinami a roztrhanými kalhotami. Matka měla o něj často starost a vyčítala mu, co s těmi uličníky pořád dělá a proč za nimi chodí. On na to odpovídal: *“Maminko, já si myslím, že když jsem s nimi, tak jsou hodnější a nehovoří sprostě.”*²¹ Po letech Jan Bosko vzpomínal, že mu bylo teprve pět let, když mu probleskla hlavou myšlenka shromažďovat kolem sebe hochy a učit je katechismu. A to se mu zdálo jediným životním úkolem.

A právě v dětství prožívá Jan Bosko svůj první mystický zážitek, který nakonec zformuje celou jeho životní dráhu, jak říká salesián Dr. Ing. Ladislav Heryán, Th.D.: *„V devíti letech měl sen, který předznamenal jeho život. Zjevil se mu Ježíš a Panna Maria a ukázali mu jeho cestu. On později své poslání naplnil, když v Turíně kolem sebe shromažďoval chudé a vykořisťované kluky.”*²²

Tento sen natolik ovlivnil jeho život, že pochopil, že by měl sloužit druhým. Proto již od svých 11 let pořádal v Becchi tzv. nedělní odpolední vystoupení, při kterém se spolu s kluky z osady modlil, prováděl různé atrakce, chodil po provaze, dělal různá pěkná a náročná salta a vypravoval přítomným nedělní kázání, doslovně a bez chyby.

Velice toužil po tom být vzdělaný, naučit se číst a psát, proto chodil přes zimu do školy do Castelnova d’Asti. Ovšem jeho devatenáctiletý nevlastní bratr Antonín byl jiného názoru. Kvůli tomuto zájmu o studium ho neustále bil, až jej musela matka poslat do služby. A tak se Jeník stává ve dvanácti letech čeledínem u jedné rodiny v Muraldu.²³

Jeho láska ke studiu ho však neopouští. Dále čte knihy ve chvílích volna a jeho touha studovat se nijak neumenšuje. Díky jeho strýci, bratru jeho maminky, se Jan vrací domů a potkává kněze, který se jmenuje Jan Calosso. Ten si všímá jeho nadání a zve ho k sobě domů, aby ho začal doučovat vše, co se na základní škole nenaučil, ale nejen to, naučil ho modlit se, rozjímat a vést pravidelně svátostný život. v pamětech napsal: *“Konečně jsem našel věrného přítele své duše.”*²⁴

²¹ Srov. BOSCO, T. *Don Bosco*. Praha : Portál, 1991. s. 19 - 21.

²² *Český rozhlas* [online]. Posl. úpravy 31. 1. 2009 [cit. 2012-03-19]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/541889>.

²³ Srov. BOSCO, T. *Don Bosco*. Praha : Portál, 1991. s. 36 - 38.

²⁴ Tamtéž. s. 42 – 44

Díky dobrým lidem se dostává na gymnázium do Castelnova d' Asti a po výborných výsledcích na teologii do Turína. Stále neví, čím by měl začít, proto vstupuje jako novokněz v roce 1841 do ústavu pro doškolení kněží a tam poznává při procházkách v ulicích, že by se měl věnovat záchraně duší opuštěných chlapců.

Na základě této skutečnosti zakládá v roce 1846 první oratoř sv. Františka Saleského, kde se odehrává jeho výchovná praxe. Od roku 1859 začíná organizovat kongregaci salesiánů dona Boska. Papež Pius IX. ji definitivně schválil v roce 1874. Konečně roku 1876 vznikla společnost salesiánských spolupracovníků a také sdružení sester Panny Marie Pomocnice. Umírá 31. 1. 1888 v Turíně, kde je pochován v salesiánském kostele. Ve zprávách o jeho životě bývá označován jako apoštol mládeže, vynikající vychovatel 19. století a průkopník misijního hnutí. Papež Pius XI. svatořečil Jana Boska 1. dubna roku 1934.²⁵

5.2. Preventivní systém

Don Bosco během svého života napsal řadu příležitostných spisků o výchově, ale ty obsahují spíše jeho vlastní pedagogické zásady a konkrétní výchovná pravidla, než nějaká teoretická pojednání. Asi nejnámější z nich je sešit s názvem „*Il sistema preventivo nella educazione della gioventù*” (Preventivní systém výchovy mládeže), který vyšel v roce 1877 a obsahuje základní zásady jeho výchovného stylu. Preventivní práci s mládeží don Bosco budoval po celý svůj život. Od počátku svého kněžského působení v Turíně se pokoušel nejen o výchovu chudých chlapců, ale angažoval se i do změny jejich sociální situace. Prosazoval, aby s mladými jejich mistři a zaměstnavatelé uzavírali řádné smlouvy. A když viděl, že mnozí zůstávají bez možnosti vyučit se, založil sám učňovskou školu, kde se chlapci učili nejrůznějším řemeslům.

Jelikož byl přesvědčen, že mnoho chlapců má povolání ke kněžství, zaměřil se na to, aby tyto mladé muže vyhledával a získával ke spolupráci. Z těchto jeho žáků vyrostla první skupina salesiánů, kteří se záhy zavázali soukromým slibem, že se budou trvale podílet na díle dona Boska. Teprve po mnoha letech se stali salesiáni skutečnou řeholní společností schválenou papežem. Ve sjednocené Itálii, která se politicky orientovala spíše proticírkevně, obstáli salesiáni velmi dobře, a to díky svému programově

²⁵ Srov. SCHAUBER, V. *Rok se svatými*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1994. s. 45 – 46.

sociálnímu zaměření. Mnoho klášterů bylo zrušeno a diecéze měly jen málo kněžského dorostu, ale počet salesiánů stoupal.²⁶

Za hlavní výchovnou metodu, kterou salesiáni při výchově mládeže používají, lze označit „**preventivní systém**“, jehož podstatou je asistence. Asistenci chápeme jako výchovnou přítomnost vychovatele uprostřed skupiny mládeže. Vychovatel nevystupuje jako „pedagogický dozor“, jeho úkolem je animovat skupinu a zároveň ke každému přistupovat otevřeně, být jim nápomocen v jejich problémech, přijmout je s úctou a trpělivostí.²⁷ Jan Bosko odmítal represivní výchovné metody, jako trestání nebo pokořující slova v přítomnosti druhých. Konflikty řešil mezi čtyřma očima, stranou bez účasti ostatních.

Nemůžeme zde zastírat, že pojem **prevence** – tak, jak jej dnes známe a jak se užíval už v době dona Boska – je pojmem dvojznačným. Za preventivní opatření můžeme považovat jak přísný dohled a omezení osobní svobody, tak i vytváření vztahů, kultivování svědomí a zaujetí svěřenců pozitivní aktivitou. Také v pojetí dona Boska nalezneme obě stránky prevence: omezující i motivační. Don Bosco uplatňoval ve svém preventivním systému jak důvěru, tak bdělost: snažil se vyvádět mladé lidi z prostředí, které by pro ně znamenalo mravní ohrožení a současně jim poskytoval velkorysou nabídku seberealizace odpovídající jejich potřebám. Cíl své činnosti vyjádřil don Bosco slovy: „*Chci vychovat dobré křesťany a poctivé občany*“.²⁸ Konečným cílem, který sledoval, bylo setkání s Bohem. Proto chápal jako svůj úkol „záchranu duší“.

Boskův **Preventivní výchovný systém** byl tedy jakýmsi nástrojem a návodem k žití dle určitých pravidel a společenských norem. Není to jen soubor vnitřních pravidel Oratoře, ale ukazatel, jakým směrem se má mládež ubírat. Každopádně je založený na úctě ke každému jedinci jako k individuální a jedinečné osobě a stojí na těchto základních přístupech:

- společném dialogu, společném řešení problémů a komunikaci v přátelské atmosféře (skrže dialog se stává mladý člověk člověkem),

²⁶ Srov. *Don Bosko a salesiánský výchovný styl* [on-line]. Posl. úpravy 4. 12. 2007 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <<http://www.sdb.cz/ke-stazeni/odborne-seminare>>. s. 1 - 3.

²⁷ Srov. VRACOVSKÝ, J. *Chaloupky: salesiánské prázdninové tábory v době totality*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002. s. 82 – 84.

²⁸ Srov. *Don Bosko a salesiánský výchovný styl* [on-line]. Posl. úpravy 4. 12. 2007 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <<http://www.sdb.cz/ke-stazeni/odborne-seminare>>. s. 3.

- spolupráci každého mladého člověka a to vyžaduje od vychovatele potřebu stát se jeho přítelem,
- stálé přítomnosti mezi mladými,
- ukazování životních norem vychovatele mladému,
- snaze předcházet deformacím²⁹.

Výčet těchto přístupů ale stále nepopisuje potřeby a rozvoj celého člověka. Proto je preventivní systém postaven na třech motivech, které postihují princip výchovy a v kterých je v podstatě zahrnut celý preventivní systém. Tyto **tři motivy preventivního systému** stojí společně v každém vztahu a jsou vyžadovány jak od mladých, tak od vychovatele. Jsou to **LÁSKA (dobrota, laskavost), ROZUM, NÁBOŽENSTVÍ (víra)**.

- **LÁSKA** není v preventivním systému jen pedagogickým termínem, ale něčím zcela konkrétním založeným na evangeliu. Přináší dialog, důvěru a větší odhodlanost mladých v rozhodování pro konání dobra nejen pro sebe, ale i ostatní společnost. u tohoto motivu Bosco kladl velký důraz na fakt, že mladým chybí pocit, že jsou milováni.
- **ROZUM** vyvažuje tuto emocionální rovinu a vede mladého člověka k tomu, aby na základě uvažování, rozvažování a rozumu byl schopen převzít plnou zodpovědnost za svůj život. Tato oblast je založena na důvěře, protože jsou chvíle, kdy si mladý neví rady, jak dál a tehdy přichází za někým starším, ke kterému má důvěru, aby se ho zeptal, jak by tento případ řešil a co by doporučil.
- **NÁBOŽENSTVÍ** splňuje touhu každého člověka po duchovních věcech a nabízí ve výchově vytvoření láskyplného vztahu k osobnímu Bohu. Pro každého mladého člověka, pokud je vztah k Bohu hluboký, se stává náboženství nebo spíše víra velkou životní pomocí. Mimo to církev dává normy chování, které přinášejí řád života a společenského chování.

Ovšem tyto tři motivy by nestačily, kdyby se neprojevila **asistence**, tj. přítomnost mezi mládeží, **důvěrné slovo vychovatele**, které je vhodné v dané situaci a zasahuje nitro člověka, **důvěra**, tj. snaha získat si důvěru mladého, **dobrota**, tj. láskyplný

²⁹ Srov. KUCHAR, P. *Preventivní a represivní systém*. Strojopis, s. 4.

přístup vychovatele k mladému, **povzbuzení a rodinnost**, která je zvláště důležitá pro dobrý rozvoj člověka a získání důvěry.³⁰

6. Shrnutí a východiska pro výzkumné šetření

V rámci předchozích kapitol byl blíže vysvětlen pojem motivace z pohledu psychologa A. H. Maslowa. Myslím, že právě jeho model pyramidy potřeb je velmi vypovídající a dobře lze na něm interpretovat výsledky mého výzkumného šetření ohledně potřeb a následných motivací klientů k účasti v klubu Balón.

Dále bylo nezbytně nutné popsat charakteristiku našeho zařízení a základní programovou nabídku, aby si čtenář mohl lépe uvědomit, na jaké pozici ve Středisku figuruje klub Balón. Jeho programová náplň a personální obsazení jsou jedním z hlavních okruhů mého zkoumání.

V předchozích kapitolách teoretické části byl také popsán salesiánský výchovný styl, jeho hlavní pilíře a způsob, jakým se tento systém uplatňuje v současnosti, zvláště pak při práci s dětmi a mládeží.

Cílem mého výzkumného šetření bylo tedy zjistit, co skutečně motivuje děti a mládež k tomu, že docházejí do Střediska. Do jaké míry se na této motivaci podílí salesiánský výchovný systém, přístup pracovníků, nabízený program a případně další faktory?

Úkolem následující praktické části bude na základě vlastního výzkumného kvalitativního šetření formou rozhovorů zodpovědět výše položenou otázku, tedy jaké jsou základní motivace dětí k účasti ve volnočasovém klubu Balón. v následujícím šetření budu ověřovat, jakou úlohu pro participaci dětí na programu Střediska mají tyto jednotlivé zkoumané okruhy:

³⁰ Srov. KUCHAR, P. *Preventivní a represivní systém*. Strojopis, s. 4 - 13.

- **Zapojení v klubu Balón – motivace k zapojení, oblíbené činnosti, frekvence návštěv**

V této oblasti zkoumám hlavní motivace klientů klubu pro účast v našem zařízení. Domnívám se, že velkým pozitivem oproti obdobným organizacím je jasné nastavení stylu činnosti s dětmi dle preventivního systému. Pracovníci znají základní principy práce dle salesiánské pedagogiky a cíl svého úsilí. Vzhledem k faktu, že klub Balón není nízkoprahovým zařízením jako většina obdobných projektů v Plzni, které mají za cílovou skupinu také děti do 15 let, může být pro klienty více atraktivní svým programovým nastavením.

Předmět výzkumného šetření: *Zjistit, jaké jsou základní motivace dětí pro účast v klubu Balón. Jaké jsou jejich oblíbené činnosti a s jakou frekvencí participují v klubu.*

- **Obdobná zařízení v Plzni – znalost a návštěvnost obdobných zařízení**

V našem městě existuje několik nízkoprahových zařízení pro děti a mládež. Svou charakteristikou a povahou poskytované služby jsou odlišná od našeho zařízení, ale zájmem pracovníků klubu Balón je dlouhodobá spolupráce. Z komunikace s klienty je zřejmé, že mnozí tato zařízení navštěvují. Jedná se zejména o NZDM Pixla (Ponton, o. s.), NZDM Atom (Diakonie Plzeň) a Klub Deštník (Tady a teď, o. p. s.).

Předmět výzkumného šetření: *Zjistit, zdali klienti navštěvují i obdobná zařízení pro děti v našem městě, případně jak hodnotí Středisko ve srovnání s ostatními zařízeními.*

- **Důležitost vztahů s pracovníky klubu**

Jednou z nejvýznamnějších oblastí je dotaz ohledně vztahů s pracovníky. Pro samotnou činnost klubu je velmi důležité znát hlavní motivace pro participaci v klubu. Zda klient využívá atraktivní prostory Střediska, které jsou bezpochyby jedny z nejmodernějších ve srovnání s obdobnými plzeňskými zařízeními, či zda klient vnímá klub jako prostředí pro sdílení volného času s přáteli a s pracovníky. Podstatné bude zjištění, zda klienti vzhledem k jejich nízkému věku a sociálnímu prostředí, ze kterého pochází, vůbec dokážou objektivně odpovědět na tento dotaz.

Předmět výzkumného šetření: *Zjistit, zdali klienti považují za důležité vztahy s pracovníky klubu. Zda přítomnost dospělých ovlivňuje jejich motivace pro účast v klubu.*

- **Návrhy na změnu v klubu**

Spíše doplňujícím dotazem je téma návrhů na možná zlepšení v klubu. Nezkoumáme zde přímo klientovu motivaci pro participaci, ale je zde potenciál získat přínosné a inspirativní podněty od respondentů pro další programové plánování.

Předmět výzkumného šetření: *Získat od klientů podněty pro změny a možná vylepšení – nejen v programové oblasti.*

- **Ochota k budoucímu dobrovolnictví**

Vzhledem k faktu, že několik klientů klubu v současné době vytrvale směřuje k budoucí dobrovolné službě, je vhodné zařadit tento dotaz do výzkumného šetření. Z mé pozice koordinátora dobrovolníků nahlížím velmi pozitivně na situaci, kdy se z bývalého člena klubu Balón stává Asistent dobrovolník. Tato osoba je většinou velmi dobrým prostředníkem mezi dospělými a dětmi v průběhu aktivit, klienti v něm zpravidla vidí spíše svého kamaráda a dobrovolník jim je inspirací a dobrým příkladem, kam směřovat.

Předmět výzkumného šetření: *Přiblížit respondentům možnost budoucí dobrovolné služby a zjistit jejich případný zájem. Je nezbytné k odpovědím přistupovat s rezervou, jelikož mnoho klientů nedokáže vzhledem ke svému věku uvažovat objektivně a jejich rozhodnutí se často mění.*

Vlastní způsob provedení výzkumu, výsledky z šetření a interpretace dat spolu se stanovením základních motivačních faktorů pro participaci na nabízeném programu, jsou uvedeny v následující části, ve které je popsáno vlastní výzkumné šetření.

PRAKTICKÁ ČÁST

7. Metodika výzkumného šetření

Pro samotné výzkumné šetření jsem zvolila metodu kvalitativních výzkumných rozhovorů. Významný metodolog Creswell definoval kvalitativní výzkum takto: „*Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.*“³¹

V následující podkapitole „*Časový harmonogram výzkumného šetření*“ je popsáno období, ve kterém výzkum probíhal. Obsahem podkapitoly „*Cílový soubor výzkumného šetření*“ je způsob výběru a charakteristika skupiny respondentů. Užitou metodu výzkumného šetření charakterizují v podkapitole „*Použitá metoda výzkumného šetření*“. Zde je uveden způsob vyhodnocování dat základního souboru za pomoci programu MAXQDA10.³²

7.1. Časový harmonogram výzkumného šetření

Výzkumné šetření proběhlo ve třech etapách. v první fázi bylo zapotřebí určit cílový soubor šetření. Poté sestavit podklad pro rozhovor – výzkumné otázky. Nezbytnou činností v první fázi bylo také vymezit termíny pro výzkum v klubu Balón. Ve spolupráci s vedoucí programu Janou Sadílkovou jsme stanovily konkrétní dny, kdy je pravděpodobná vyvážená návštěvnost klientely, přičemž při výběru respondentů byl kladen důraz na členství v klubu Balón, prostředí, ve kterém dotazovaný žije, a na fakt, zda je dítě Rom či patří mezi majoritní skupinu obyvatel.

Ve druhé fázi výzkumného šetření se uskutečnily samotné kvalitativní rozhovory s klienty. Na základě jejich souhlasu byly nahrávány na diktafon. Následně byla sebraná data obsahově analyzována.

Ve třetí fázi výzkumu byla data interpretována. Tato etapa se prolínala se sběrem dat.

³¹ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. s. 50.

³² Počítačový software pro kvalitativní zpracování dat MAXQDA10 (MAX Qualitative Data Analysis).

Tabulka č. 2: Časový harmonogram realizace výzkumného šetření

Časové období realizace		Náplň činnosti
1. fáze výzkumu	říjen 2011	stanovení cílového souboru šetření
	říjen 2011	sestavení dotazníku pro kvalitativní šetření
	leden 2012	vymezení vhodných termínů pro výzkum
2. fáze výzkumu	únor 2012	průběh kvalitativních rozhovorů s klienty
	únor 2012	obsahová analýza sebraných dat (zpracování a vyhodnocení)
3. fáze výzkumu	únor - březen 2012	interpretace získaných dat

7.2. Cílový soubor výzkumného šetření

Cílový soubor pro realizaci výzkumného šetření se skládal z pravidelných návštěvníků volnočasového klubu Balón, který je otevřený dětem ve věkovém rozmezí od 7 do 15 let. Výpovědi těchto respondentů byly stěžejními pro interpretaci dat pro dosažení cíle bakalářské práce. Užitou metodu výzkumného šetření, kvalitativní výzkum pomocí rozhovorů, charakterizují blíže v podkapitole „*Použitá metoda výzkumného šetření*“.

V rámci výzkumného šetření bylo realizováno 12 rozhovorů. Při výběru respondentů byl kladen důraz na členství v klubu Balón, prostředí, ve kterém dotazovaný žije, a na fakt, zda je dítě Rom či patří mezi majoritní skupinu obyvatel. Výběr probíhal za spolupráce s pracovníky klubu Balón.

Tabulka č. 3: Cílový soubor

	Rom/ka	majorita	ostatní	celkem
Chlapci	2	4	1	7
Dívky	2	3	0	5

7.3. Použitá metoda výzkumného šetření

Metodou výzkumného šetření byl kvalitativní rozhovor,³³ který má vzhledem k základnímu souboru dětí z řad Romů i majoritní společnosti celou řadu předností. Respondentům byly pokládány otevřené otázky ohledně zkoumaného cíle. Tento typ otázky byl zvolen za účelem usnadnění získání kontaktu s dotazovaným, navození přirozené atmosféry a jeho přiměření k hlubšímu zamyšlení se nad tématem. Nevýhodou otevřených otázek může být fakt, že kvalita odpovědi je ovlivněna komunikačními schopnostmi respondenta, zvláště volbou vypovídajících slov. Při rozhovorech byl tedy kladen důraz na srozumitelnost otázek a celkové přizpůsobení komunikace věku a schopnostem respondenta. Rozhovory s nimi byly pro potřeby doslovné transkripce nahrávány s jejich souhlasem na diktafon.

7.3.1. Etické otázky výzkumu

Etické otázky hrají ve společenskovědním výzkumu důležitou roli. Existují různé standardy a doporučení, které vymezují etická pravidla aplikovatelná ve výzkumu.

Pro příklad uvádím důležité zásady etického jednání při výzkumu dle Hendla.

- **Potřeba získat poučený (informovaný) souhlas.** To znamená, že osoba se zúčastní studie, pouze pokud s tím souhlasí. Předtím musí být plně informovaná o průběhu a okolnostech výzkumu.
- **Přístup k nezletilým.** Nezletilí nemohou dát informovaný souhlas, pokud však jsou schopni, musí se takové prohlášení získat.
- **Pasivní nebo aktivní souhlas.** Aktivní souhlas znamená podepsání příslušného dokumentu. Pasivní souhlas tento podpis nevyžaduje, formulář s podpisem vrací jen ten, kdo nesouhlasí s účastí ve výzkumu.
- **Zatajení informací účastníkům.** Na konci studie, pokud došlo k nevyhnutelnému zatajení informací, musí být účastníci úplně obeznámeni s okolnostmi výzkumu.
- **Svoboda odmítnutí.** Účastníkům musí být řečeno, že mohou kdykoli ukončit svoji účast v projektu. Musí se respektovat i požadavek nezletilého.

³³ Kvalitativní rozhovor je jedním z prostředků „kvalitativního dotazování“. (viz. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. s. 166.)

- **Anonymita.** v ideálním případě identita účastníků není výzkumníkům známa. Pokud není možné zajistit anonymitu, identita nesmí být odhalena nikomu dalšímu.

Kvalitativní výzkumník se má věnovat etickým otázkám také se zřetelem k novým problémům, vznikajícím v souvislosti se zvláštnostmi tohoto typu výzkumu.³⁴

7.3.2. Výzkumné otázky

Během rozhovoru byly klientům klubu Balón pokládány tyto výzkumné otázky. u každé z nich uvádím charakteristiku informací, které jsem chtěla od respondentů položenou otázkou získat.

- **Jak ses dozvěděl o našem středisku?**
Odpovědi jsou velmi přínosné pro pracovní tým z hlediska **efektivity propagace zařízení.**
- **Jak dlouho k nám chodíš?**
Zde bylo spíše podstatné určit, nakolik jsou **získané informace objektivní vzhledem k délce užívání klubu.**
- **Proč chodíš do klubu Balón a co se ti tady nejvíce líbí?**
Samotné **zkoumání motivací návštěvníků** k účasti v klubu, snaha získat **informace o oblíbených aktivitách.** Tato otázka byla opět velmi významná pro tým pracovníků klubu a pro další programové plánování.
- **Jak často do klubu Balón chodíš? Účastníš se jeho akcí?**
Cílem bylo **zjistit frekvenci návštěvnosti,** jaký podíl klientů využívá klub za účelem účasti v konkrétní aktivitě, kdo je pravidelným návštěvníkem či zda klienti využívají klub pouze jako místo čekání na zájmovou činnost. Druhá část dotazu se vztahovala k akcím klubu. Výpovědi respondentů jsou **důležitým podkladem pro další programové plánování.**
- **Znáš v Plzni nějaké obdobné zařízení, kam děti mohou odpoledne chodit? Kde mohou trávit svůj volný čas? Navštěvuješ tato zařízení?**
Dotaz byl položen za účelem **zjistit postřehy a zkušenosti klientů s obdobnými zařízeními a získat srovnání s naším klubem.**

³⁴ Srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace.* Praha: Portál, 2005. s. 155.

- **Jsou pro tebe důležití naši pracovníci? Máš s nimi hezké vztahy? Jsou také důvodem, proč k nám chodíš?**

Za jeden z významných motivačních faktorů k účasti v klubu jsem považovala přítomnost pedagogických pracovníků a uplatňování stylu práce dle salesiánské pedagogiky. Zajímal mne tedy **podíl mezi klienty, kteří vnímají vzájemné vztahy s pracovníky a dětmi, které skutečně jen využívají atraktivní prostory Střediska.**

- **Kdyby si měl možnost u nás něco vylepšit nebo změnit, co by to bylo?**

Cílem bylo získat **náměty ke zlepšení poskytování služby, tipy na nové vybavení, ale i všeobecné názory na celkovou činnost klubu.**

- **Myslíš, že by tě v budoucnu bavilo vykonávat v klubu roli dobrovolníka?**

Z pozice koordinátora dobrovolníků byl pro mne tento dotaz velmi významný. Po získání informace o vážném zájmu stát se dobrovolníkem **dítě získává možnost se v rámci klubu na tuto službu připravovat pod vedením svého klíčového pracovníka.**

7.3.3. Způsob vyhodnocení dat základního souboru

Získaná data z kvalitativních rozhovorů byla na základě nahrávek převedena do písemné podoby formou doslovné transkripce a analyzována pomocí počítačového softwaru MAXQDA10.

Zapisování dat probíhalo formou utvoření hlavních tematických kódů, ke kterým byla získaná data přiřazována dle obsahové významnosti. Hlavní kód měl dle potřeby své podkódy pro vymezení nových kategorií informací, které respondenti sdělují.

Tematické oblasti kódů vyplývaly postupně při analýze jednotlivých rozhovorů řádek po řádku. Zpravidla ke každému hlavnímu kódu byly přiřazeny vždy odpovídající partie všech 12 dotazníků.

Tímto systémem byl vytvořen deskriptivní systém kategorií a podkategorií, který byl v další fázi podle obsahové významnosti systematicky uspořádán tak, že kategorie a podkategorie se podle významnosti vztahovaly k okruhům šetření, popsaným v kapitole „Shrnutí a východiska pro výzkumné šetření“.

Pro přehlednost uvádím seznam hlavních kódů a podkódů, ke kterým byla data přiřazována:

Původ informace o klubu Balón

- Kamarádi,
- dříve člen jiného programu Střediska,
- náhodné nalezení během procházky,
- od dobrovolníka.

Zapojení v klubu Balón

- odkdy ho navštěvuji
- proč ho navštěvuji
 - sdílení času s přáteli
 - sdílení času s pracovníky
 - bezva atmosféra
 - využívání hezkých prostor
 - získání nových kamarádů
 - pomoc s přípravou do školy
 - účast v denních aktivitách
 - získávání nových dovedností
- oblíbené činnosti v klubu
 - sportovní aktivity
 - denní aktivity
 - Velká bodovací soutěž
 - všechno
- četnost návštěv klubu
 - vždy
 - dny v týdnu
 - 1 den v týdnu
 - občas
- účast na akcích klubu

Obdobná zařízení v Plzni

- znalost
 - neznám
 - NZDM Pixla
 - NZDM NKC
 - D-klub
 - blíže nepopsané
- hodnocení - srovnání s naším zařízením

Důležitost vztahů s pracovníky klubu

- jsou důležité
- využívám spíše prostor klubu

Návrhy na změnu v klubu

- nic
- méně násilí mezi dětmi
- méně Romů v klubu
- nová ping-pong aktivita v klubu
- kulečnický přístupný i pro děti
- designové úpravy
- nové sportovní vybavení
- více PC

Ochota k budoucímu dobrovolnictví

- ano
- ne

8. Výsledky výzkumného šetření

V této kapitole jsou blíže popsáni respondenti výzkumu dle jejich věku, pohlaví a sociálního prostředí, ze kterého pocházejí. Tyto data jsou přehledně uvedena v jednotlivých charakteristikách návštěvníků. Dále jsou zde uvedeny výsledky z kvalitativního šetření a jsou vždy okomentovány. Nezbytnou součástí jsou citace částí výzkumných rozhovorů.

8.1. Profil respondentů

Kvalitativního výzkumu se celkem zúčastnilo 12 respondentů ve věku 8 až 14 let. Každý jedinec je označen smyšleným jménem, věk a ostatní údaje jsou nezměněny.

Tabulka č. 4: Soupis respondentů

Jméno	Věk	Majorita/Rom
Adam	8 let	Rom
David	9 let	Rom
František	12 let	Majorita
Jan	13 let	Majorita
Jiří	10 let	Vietnamec
Klára	13 let	Romka
Lucie	8 let	Majorita
Lukáš	12 let	Majorita
Martina	11 let	Majorita
Václav	14 let	Majorita
Veronika	14 let	Majorita
Žaneta	10 let	Romka

8.1.1. Charakteristiky jednotlivých respondentů

Adam 8 let

Adam byl nejmladší člen cílového souboru. Po celou dobu rozhovoru působil klidně. Již dříve jsem se s ním setkala v rámci přímé práce s dětmi, a tak byl rozhovor velmi přátelský a myslím, že pro obě strany přínosný. Vzhledem ke svému věku a sociálním dovednostem bylo zapotřebí častého ujišťování se ze strany výzkumníka. Adam pochází z romské rodiny, která se svým charakterem dá začlenit mezi majoritní společnost. Dle mého rozřazení pochází z lokality C.

David 9 let

David pochází ze sociálně vyloučené lokality nedaleko Střediska, kde žijí v sociálních bytech převážně nejchudší romské rodiny a přistěhovalci z východních zemí Evropy. David do klubu Balón dochází s několika svými sourozenci a u všech těchto dětí je patrná zanedbaná péče o rozvoj dítěte. Jak je patrné z rozhovoru, jedinec má při komunikaci problémy s tvorbou vět, je nervózní z dospělých osob a absolutně ztrácí pojem o čase. Dle mého rozřazení pochází z lokality A.

František 12 let

František je dlouhodobým klientem klubu Balón. v raném dětství se přistěhoval do Plzně ze Slovenska a nyní zde žije plnohodnotný život. Jedná se o inteligentního chlapce, který v klubu za pomoci asistence vedoucích rozvíjí své dovednosti. v příštím roce bude jako asistent napomáhat v pravidelné sportovní aktivitě v klubu. Má velmi pěkné vztahy s pracovníky klubu. Rozhovor probíhal v přátelském duchu. Dle mého rozřazení pochází z lokality C.

Jan 13 let

Tento chlapec nemá příliš velké sebevědomí. Je často cílem útoků při rasových konfliktech. Jde o inteligentního chlapce, jehož blízký rodinný příslušník je významným politikem v Plzeňském kraji. Jde o typ osobnosti, která si spíše rozumí s dospělými, dětské hry ho nezajímají, a proto nemá příliš přátel mezi vrstevníky. Do klubu ho přivedl dobrovolník, který zde pracoval. Dle mého rozřazení pochází z lokality C.

Jiří 10 let

Tento vietnamský chlapec žije v Plzni od narození. Vzhledem k poměrně typickým znakům výchovy vietnamských dětí u nás, kdy jedinci své dětství tráví s rodiči v zaměstnání, není Jiří příliš zvyklý fungovat ve skupině vrstevníků. Je několikaletým klientem Centra pomoci Střecha. Klub Balón využívá spíše jako místo pro čekání na jiné aktivity ve Středisku (zájmový kroužek, aktivity v Centru pomoci). Dle mého rozřazení se jedná o ostatní klientelu nepatřící do žádné z lokality.

Klára 13 let

Klára pochází z romské rodiny, která z hlediska své sociální situace patří spíše k majoritě. Na svůj věk je duševně velmi vyspělá a dokáže otevřeně hovořit o poznatcích z klubu. Bohužel při poskytování rozhovoru vzhledem k velké nervozitě, mluvila velmi často nesrozumitelně. Dle mého rozřazení pochází z lokality C.

Lucie 8 let

Tato dívka navštěvuje středisko se svými sourozenci již druhým rokem. Pochází z nejhudších vrstev obyvatelstva. Se svou matkou a strýcem žijí děti v sociálním bytě. Jejich otec je již několik let ve vězení. Často se stěhují. Z tohoto důvodu mají velké problémy ve škole. Přestože dívka v rozhovoru působí chytře a uvědoměle, na jejím chování je zásadně patrné zanedbání výchovy a zvláště získání sociálních dovedností. Dle mého rozřazení pochází z lokality B.

Lukáš 12 let

Tento chlapec pochází také z rodiny, která se sem před několika roky přistěhovala ze Slovenska. Jeho otec je již několik let ve vězení a matka žije s novým přítelem. Jeho mladší bratr často utíká z domova a neprospívá ve škole. Lukáš je talentované dítě s velkým potenciálem a pracovníci ho vnímají jako jednoho z nejvhodnějších kandidátů pro práci s talenty ve Středisku. Dle mého rozřazení pochází z lokality C.

Martina 11 let

Martina pochází ze stejné sociální vrstvy jako Lucie. Žijí společně v jednom domě se sociálními byty. Na středisko dochází i Martiny mladší bratr. u obou z nich se objevují velké problémy se vzděláváním a dochází do speciální školy. Martina je také klientkou centra pomoci Střecha, kde je s ní pracováno dle metod prof. Feuersteina. Je velmi přátelská a milá a má velmi pěkně vztahy se všemi pracovníky střediska. Dle mého rozřazení pochází z lokality B.

Václav 14 let

Tento klient je nejstarším respondentem výzkumu. Má také nejvíce zkušeností se Střediskem. v současné době pomáhá jako budoucí dobrovolník v klubu Balón. Je velmi schopný, přátelský a rozhovor s ním měl pro výzkum velký přínos. Dle mého rozřazení pochází z lokality C.

Veronika 14 let

Respondent Veronika je uživatelsky nejmladším členem klubu. Osobně jsem se s ní setkala poprvé. Během zkoumání byla zprvu nervózní, ale v závěru mi poskytla jeden z nejpřínosnějších rozhovorů. Přestože pochází z romské rodiny, dokázala otevřeně mluvit o konfliktech, které v klubu pravidelně vznikají. Dle mého rozřazení pochází z lokality A.

Žaneta 10 let

Žaneta je opět jedna ze skupiny sourozenců, kteří k nám pravidelně docházejí. Pochází z romské rodiny, která není nijak výrazně sociálně znevýhodněna. Jedná se o talentovanou a chytrou dívku, která je sebejistá a pravidelně přivádí na Středisko nové kamarádky, ze kterých se poté stávají další dlouhodobí návštěvníci. Dle mého rozřazení pochází z lokality C.

8.2. První získané informace návštěvníků o klubu Balón

V této podkapitole prezentuji získaná fakta ohledně respondentovy první návštěvy klubu. Konkrétně jsem zkoumala, odkud se klient o našem zařízení dozvěděl, což vypovídá o způsobu předávání informací o Středisku. Blíže je to patrné z odpovědí na otázku: „*Jak ses dozvěděl o našem středisku?*“

Tabulka č. 5: Způsob získání první informace o klubu Balón

Od kamarádů	6
Dříve člen jiného programu Střediska	4
Šel jsem náhodně kolem	1
Od dobrovolníka z klubu	1

Výsledky vypovídají o tom, že informace o Středisku si respondenti v polovině případů předávají sami mezi sebou. 4 respondenti se seznámili s klubem během návštěvy Střediska za jiným účelem. Pravděpodobně při čekání na jinou aktivitu, jelikož klub probíhá ve vstupní hale Střediska a pracovníci se vždy snaží motivovat k aktivitě i posedávající návštěvníky zájmové činnosti.

„*Hm, tak já jsem se to dozvěděla, protože já jsem sem chtěla chodit na kytaru. Jsem to slyšela. No tak jsem to chtěla zkusit a tady mi řekli, že se můžu přihlásit, tak jsem sem šla.*“ (Klára)³⁵

„*Tak mě sem jednou vzala (matka) a prostě jsme tady objevili ty kroužky, který jsou tady, a pak jsem začal sem chodit a teďka sem chodim do Balónu jenom.*“ (Václav)³⁶

Jeden z respondentů Středisko navštívil při procházce v okolí svého domova, kam se nedávno přistěhoval.

„*(nesrozumitelné), protože jsem to věděl, protože jsem to potkal.*“ (David)³⁷

³⁵ Příloha I., rozhovor č. 5 - Klára, ř. 223 - 225

³⁶ Příloha I., rozhovor č. 7 - Václav, ř. 365 - 367

³⁷ Příloha I., rozhovor č. 2 - David, ř. 63

V jednom případě respondent na dotaz odpověděl, že ho do klubu přivedl tehdejší dobrovolník.

8.3. Délka členství v klubu Balón

Druhá otázka kvalitativního výzkumu se týkala délky členství v klubu Balón. Zde se potvrdila má prognóza, že dětem působí komplikace zpětně určit časové období, např. délku návštěvy klubu Balón (řádově v měsících či letech). Tímto problémem u romské menšiny se zabývá Iva Pellarová, spolupracovnice z ostravského Salesiánského střediska don Bosco, ve svých skriptech o životě Romů: „Romové žijí pouze přítomnou chvílí, nezatěžuje je minulost ani budoucnost. Pokud chtějí mluvit nebo si připomenout minulost, zpřítomňují si jí a znovu prožívají minulost.“³⁸

Na dotaz: „*Jak dlouho k nám chodíš?*“ respondenti zpravidla uváděli výrazně kratší období, než je tomu ve skutečnosti.³⁹

³⁸ PELLAROVÁ, I. *Romský svět: Kapitoly z historie, života a jazyka Romů pro sociální pracovníky a pedagogy*. Plzeň, 2006. s. 13. Nепublikovaný rukopis.

³⁹ Skutečné datum zaregistrování se v klubu Balón pro účel Velké bodovací soutěže jsem vygenerovala z interních dokumentů o klientele.

Tabulka č. 6: Délka návštěvy klubu Balón

Jméno	Uvedená délka užívání klubu ⁴⁰	Skutečná první zmínka o užití klubu ⁴¹
Adam	6 měsíců	Nezjištěno
David	5 dní	Nezjištěno
František	2 nebo 3 roky	22 měsíců
Jan	15 měsíců	15 měsíců
Jiří	1 rok +	5 měsíců
Klára	12 měsíců	Nezjištěno
Lucie	3 měsíce	1 měsíc
Lukáš	2 roky	15 měsíců
Martina	18 měsíců	15 měsíců
Václav	4 roky a více	5 let
Veronika	1 měsíc	1 měsíc
Žaneta	2 měsíce	10 měsíců

Některé výpovědi, zvláště u dětí romské příslušnosti, opět potvrdily vhodné užití kvalitativního rozhovoru, kdy jsem se mohla opakovaně dotazovat, případně zmínit svou dřívější zkušenost z přímé práce s respondentem, což dokazovalo, že doba návštěvy je mnohem delší než uvedený počet dnů.

„A jak dlouho k nám chodíš do našeho střediska?“

„5 dní.“

„5 dní? Ne, vždyť k nám chodíš déle, ne?“

„No, asi 5, teď já nevím.“

„Ale vždyť už si tady byl i dříve, ne? Nebo nebyl si tady nikdy předtím?“

⁴⁰ Informace získaná od respondenta během výzkumu.

⁴¹ Dohledatelné údaje o první návštěvě klubu uživatelem – v evidenčním systému Salesiáni válí, v zápisu o průběhu služby apod.

„*Ne, ale když byla akce tady v létě, tak jsem tu byl.*“ (David)⁴²

8.4. Motivace návštěvníků a oblíbené činnosti v klubu

Nejrozšířenější oblastí výzkumu byl dotaz: „*Proč chodíš do klubu Balón a co se ti tady nejvíce líbí?*“. Opět díky kvalitativnímu dotazování nebyli respondenti nijak ovlivněni volbou odpovědí. Naopak byli vždy podněcováni k hlubšímu zamyšlení, jelikož je zde potenciál získat cenná data pro pracovníky klubu.

Záměrem zde bylo zjistit co nejširší spektrum motivací pro účast v programu s požadavkem vyjmenování nejoblíbenějších aktivit respondentů.

Tabulka č. 7: Motivace pro účast klubu Balón

Sdílení času s přáteli	6
Sdílení času s pracovníky	3
Bezva atmosféra	2
Využívání hezkých prostor	2
Získání nových kamarádů	1
Pomoc s přípravou do školy	1
Účast v denních aktivitách	1
Zdokonaluji se v aktivitách	1

Nejrozšířenější motivací u dětí je sdílení času s přáteli v klubu Balón. Domnívám se, že většinu z nich jednoduše zaujalo prostředí, kde se cítí bezpečně a příjemně. Neodmyslitelný podíl má i široká nabídka kvalitních aktivit. Jeden z respondentů hovoří o bezstarostném trávení volného času v našem zařízení. Janova odpověď se v různých modifikacích vyskytla u poloviny z dotázaných.

„*Kvůli kámošům, hm, co ještě. Protože tady je bezva atmosféra, jsou tu bezva lidi.*“ (Jan)⁴³

⁴² Příloha I., rozhovor č. 2 - David, ř. 69 - 74

⁴³ Příloha I., rozhovor č. 4 - Jan, ř. 199

„No, baví mě, že se tam vidím jakoby s lidma, cítím se tady dobře a hrajeme tady různé hry.“ (Václav)⁴⁴

Vztahům s pracovníky se budu věnovat v jedné z nadcházejících podkapitol. Důležité je ale zmínit motivační faktor „Pomoc s přípravou do školy“. Přestože je ve Středisku již třetím rokem realizovaný projekt pro doučování dětí Vstup do světa práce, zpravidla i během klubu Balón probíhá individuální doučování dle potřeb klienta. Jedná se spíše o jednorázové činnosti, např. příprava referátu, pomoc při hledání informací na internetu či vypracování domácích úkolů pro předmět, ve kterém se rodiče klienta příliš neorientují (cizí jazyky, fyzika, chemie atd.).

„Kamarády tu můžu najít, to středisko mi může pomoc při práci do školy.“ (František)⁴⁵

Novinkou v letošním školním roce jsou strukturované aktivity, které byly oproti roku minulému rozšířeny o několik bloků. Blíže jsou popsány v teoretické části mé práce. Jejich základním charakterem je fakt, že každý den v týdnu je jinak tematicky zaměřený. Např. každé pondělí probíhá tvoření s Ivčou.

„Že můžu dělat aktivity a tak dál, že si tady můžu hrát a tak.“ (Adam)⁴⁶

Dalším záměrem bylo zjistit, které činnosti klubu patří mezi nejvyhledávanější. Z výsledků je patrné, že oblíbenost činností je velmi vyrovnaná. Mnozí chodí do klubu sportovat i relaxovat nad klidnými aktivitami.

⁴⁴ Příloha I., rozhovor č. 7 - Václav, ř. 371 - 372

⁴⁵ Příloha I., rozhovor č. 3 - František, ř. 121 - 122

⁴⁶ Příloha I., rozhovor č. 1 - Adam, ř. 11

Tabulka č. 8: Nejoblíbenější činnosti v klubu Balón

Sportovní aktivity	
basket	2
fotbal	3
fotbálek (kalčo)	2
ping-pong	6
posilovna	2
venkovní aktivity	1
všeobecně sport	2
Denní aktivity	
deskové hry	3
kutilové	2
tvoření	2
vaření	1
všechno	2
Velká bodovací soutěž	3

Tým pracovníků a dobrovolníků děti podněcuje k účasti ve sportovní činnosti, přičemž využívá atraktivních prostor a vybavení budovy. Právě sport a sdílení času s pracovníky při této činnosti jsou častým důvodem opakovaných návštěv klientů, jak vyplynulo z výzkumu výše.

„Hm, vlastně, no, učim... ne učim, trénuju různé aktivity, např. ping-pong, fotbal a tak dále. (František)⁴⁷

„Je tady posilovna, pak basket a ping-pong.“ (David)⁴⁸

„No, když je hezky, že chodíme ven.“ (Jan)⁴⁹

⁴⁷ Příloha I., rozhovor č. 3 - František, ř. 119 - 120

⁴⁸ Příloha I., rozhovor č. 2 - David, ř. 78

⁴⁹ Příloha I., rozhovor č. 4 - Jan, ř. 202

„Ping-pong, fotbal, nevim. Když hrajeme nějaký ty soutěže. Klučičárny.“ (Lukáš)⁵⁰

„Nejvíc se mi líbí, že je tady spousta her, můžeš tady prostě dělat, co chceš, kromě sprostých věcí a prostě mě to tady baví. Skoro všechno se mi tady líbí.“ (Žaneta)⁵¹

Blokové aktivity jsou v současné době neodmyslitelnou částí programu. Nabízí dětem nevhodnější využití volného času, program je vždy pestrý a vedoucí podněcují k činnosti i návštěvníky ostatních programů Střediska, kteří čekají v hale.

„Kutily, sportovní aktivity ... vyrábět a tak.“ (Adam)⁵²

„Všechny ty hry a jak tady všichni dělají ty soutěže. A ty, jak tady je tvoření, ty soutěže. ... i ty kutilové! ... Jo. i cvičit.“ (Lucie)⁵³

8.5. Četnost návštěvy klubu a jeho akcí

Další oblastí výzkumného šetření bylo téma četnosti návštěv klienta. Zkoumala jsem, zda mezi respondenty patří pravidelní návštěvníci, či do klubu chodí spíše sporadicky. Ptala jsem se touto otevřenou otázkou: „**Jak často do klubu Balón chodíš? Účastníš se jeho akcí?**“

Tabulka č. 9 : Četnost účasti v klubu Balón

vždy	5
2 dny v týdnu	5
1 den v týdnu	0
občas	2

Výsledky vypovídají o tom, že klub se zpravidla stal místem, kam se děti vracejí velmi pravidelně. Pouze 2 respondenti uvedli, že do klubu přicházejí jen občas.

⁵⁰ Příloha I., rozhovor č. 10 - Lukáš, ř. 521

⁵¹ Příloha I., rozhovor č. 12 - Žaneta, ř. 599 - 600

⁵² Příloha I., rozhovor č. 1 - Adam, ř. 14

⁵³ Příloha I., rozhovor č. 6 - Lucie, ř. 309

„Dřív jsem chodil pravidelně, teď když se mi chce.“ (Jan)⁵⁴

Tabulka č. 10: Četnost účasti na akcích klubu Balón

Všeobecná účast	
vždy	0
někdy	4
vůbec	3
Konkrétní akce	
Holčičárna / Klučičárna	5
Plavání	1
Diskotéka	1
Výlet do přírody	1
Příměstský tábor	1

Ve srovnání s výkaznictvím klubu ohledně účasti na akcích⁵⁵ se potvrdilo, že nejoblíbenějšími činnostmi jsou tzv. „Holčičárna“ a „Klučičárna“. Tento projekt jsme zavedli zhruba před dvěma lety jako reakci na požadavek specifické činnosti pro dívky a chlapce ze strany návštěvníků. Na závěr letošního školního roku je naplánována tzv. Opičárna, kdy se tyto dvě akce jednorázově koedukují.

„Jo, několikrát jsem byl na Klučičárně.“ (Jan)⁵⁶

„A když jsou akce, chodíš na ně? Teď jsi třeba byla na táboře.“

„Jo a na plavání. Jsme byli s Lídou.“ (Lucie)⁵⁷

⁵⁴ Příloha I., rozhovor č. 4 - Jan, ř. 203

⁵⁵ Akcí jsou myšlené aktivity mimo otevírací dobu klubu – zpravidla víkendové výlety apod.

⁵⁶ Příloha I., rozhovor č. 4 - Jan, ř. 205

⁵⁷ Příloha I., rozhovor č. 6 - Lucie, ř. 318

8.6. Zkušenosti klientů s obdobnými zařízeními v Plzni

Velmi přínosné diskuze vyvolalo zkoumání v oblasti znalostí o obdobných zařízeních v Plzni. Konkrétně byl užit tento dotaz: „*Znáš v Plzni nějaké obdobné zařízení, kam děti mohou odpoledne chodit? Kde mohou trávit svůj volný čas? Navštívuješ tato zařízení?*“

Tabulka č. 11: Znalost obdobných zařízení

Ne	6
NZDM Pixla	2
NZDM NKC	1
D - klub	1
blíže neurčené	2

Níže uvádím hodnotící rozhovory ohledně obdobných zařízení. Respondenti zpravidla nejdříve popisují jejich dojmy a zkušenosti se zařízením, poté diskuze směřuje k porovnání s naším Střediskem. Cílem rozhovoru bylo získat informaci, zda se v našem zařízení respondent cítí lépe, bezpečněji. Je nezbytné dodat, že klub Balón je volnočasový klub na rozdíl od klubů Pixla a NKC, což jsou nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, tedy sociální služba.

„A když by si ho měl (klub Pixla) srovnat s naším Střediskem, jaký je v tom rozdíl?“

„*Velkej. Tady je to lepší.*“

„A proč?“

„*Protože tam je to často přeplněný, nemají tam jako tolik prostředků, ale určitě pomáhají lidem třeba jako tady. Nizkoprahový centrum, ale tady je to prostě takový lepší.*“

„A cítíš se třeba bezpečněji tam nebo u nás?“

„*Tady.*“

(smích)

„*Protože Pixla je taková, jak bych to řekl...* „

„*Řekni to tak, jak si to myslíš.*“

„Jsou tam takový dospělejší, takže se tam necejtím dobře mezi kamarády, jako mezi svýma. Jako občas tam jdu, ale že bych se tam táhnul úplně velkou mocí, abych tam běžel, tak to ne.“

„Takže tady v klubu Balón ti vyhovuje, že ten klub je jenom do 14 do 15 let? Že jakoby sem nechodí ty dospělejší lidi?“

„Jo.“

„Jo, protože Pixla je vlastně i pro starší a oni se tam míchají. Takže ti vyhovuje tohle.“

„Jo, hm. A občas to tam bývá takový divný.“

„A čím je to divný?“

„No, přesně. Rasově motivovaný.“

„A chodí tam hodně Romů?“

„Jo, hodně.“ (František)⁵⁸

„Znám jeden klub, to je v Podmostní škole (v Podmostní ulici), ale tam teď nechodím.“

„A to je klub Pixla?“

„Jo.“

„A chodil si tam teda, jo? Dobře. A proč tam teď nechodíš?“

„Protože tam mám kamaráda, kterej mě mlátí.“

„A tady u nás na středisku se cítíš bezpečně? Tady ti nikdo neublíží?“

„Jo.“ (Adam)⁵⁹

„Jo, znám to (NKC klub). Já jsem tam byla asi jenom jednou a bylo to hrozný.“

„A o co je to tady u nás lepší?“

„Vo to, že sem taky vlastně chodí ty cikáni. Ne, mně to jako nevadí, jo? Ale tam jich chodí hodně a takový ty feťáci, který už kouří trávu a takový. No prostě se tam mlátí hodně a vychovatelé na ně nedbaj. Prostě na to koukaj a řeknou občas třeba „nech toho“ a takový.“

„Takže se tady cítíš bezpečněji?“

„Jo.“ (Veronika)⁶⁰

⁵⁸ Příloha I., rozhovor č. 3 - František, ř. 134 - 155

⁵⁹ Příloha I., rozhovor č. 1 - Adam, ř. 26 - 32

⁶⁰ Příloha I., rozhovor č. 9 - Veronika, ř. 481 - 488

8.7. Pracovník Balónu jako motivační faktor k návštěvě klubu

Výrazným motivačním faktorem pro návštěvníky klubu je bezpochyby přítomnost pracovníků a jejich vzájemné vztahy s klienty. Jde zpravidla o salesiány⁶¹, pedagogy volného času a dobrovolníky. Dle poznatků od respondentů jsou v současné době nejvýraznějšími osobami salesián Indy (Lubomír Laža) a pedagog Martin. Během rozhovoru byla tomuto tématu věnována následující otázka: „*Jsou pro tebe důležití naši pracovníci? Máš s nimi hezké vztahy? Jsou také důvodem, proč k nám chodíš?*“

V první fázi jsem výsledky výzkumného šetření rozdělila na respondenty, kteří vnímají vztahy s pracovníky jako důležité a na respondenty, kteří spíše jednoúčelově využívají prostory střediska a neočekávají zde navázání vztahu s pracovníky.

Tabulka č. 12: Vztahy s pracovníky jako motivace k návštěvě klubu

Využívám spíše prostor	4
Vztahy jsou důležité	8

Z výsledku je patrné, že atmosféra vztahů, přístup pracovníků ke klientům a vzájemná důvěra a porozumění mohou výrazně ovlivňovat motivaci k účasti v klubu.

Ve druhé fázi bych ráda poukázala na některé výpovědi respondentů ohledně již vybudovaných vztahů.

„... jak moc ovlivňují vztahy s pracovníky klubu tvojí chuť sem chodit?“

„*No, úplně hodně, protože by sem se chtěl stát dobrovolníkem, kdyby to šlo.*“ (Václav)⁶²

„Takže myslíš si, že pro klub jsou důležití pracovníci, kteří tady pracují?“

„*Jo, pomáhají nám.*“ (Lukáš)⁶³

„A chodíš sem do klubu Balón třeba i kvůli těm pracovníkům?“

„*No, jako pomoc, poradit.*“

⁶¹ v klubu Balón pracuje jako dobrovolník salesián - koadjutor Lubomír Laža, zvaný Indy

⁶² Příloha I., rozhovor č. 7 - Václav, ř. 403 - 405

⁶³ Příloha I., rozhovor č. 10 - Lukáš, ř. 560 - 561

„A není to třeba tak, že by sis řekl: „Jé, já bych chtěl vidět tamtoho pracovníka, už jsem tam dlouho nebyl, pokecám si s ním.“ Nebo když přijdeš, tak ti udělá radost, když si s tebou povídáme. Nebo sem chodíš spíše kvůli tomu našemu prostoru, kvůli tomu, co se tady děje?“

„*No, to jako taky. Určitě, že bych si s nimi pokecal, jo, takhle.*“ (František)⁶⁴

„*Že jsem se tady seznámil s nějakýma těma dospělýma, co tady pracujou. Hlavně s Indym. A takže, už nevim.*“ (Lukáš)⁶⁵

Pracovníci a jejich styl práce dle salesiánské pedagogiky a preventivního přístupu jsou pro respondenty důležití z mnoha důvodů. Zpravidla se jedná o pocit přátelství mezi dítětem a dospělým. Určitá skupina klientely klubu pochází z rodin, kde jejich rodiče tráví většinu svého času v práci a dítě nemá možnost konzultovat své problémy či zážitky z každodenního života s nikým dospělým. Prostředí klubu je pro ně ideálním místem, kde je dospělý člověk vyslechne a s ochotou se přineseným tématem zabývá. Komunikace probíhá během hry, ale také mají návštěvníci možnost vše řešit v odlehlejších místnostech, které se říká „Kecárna“.

Dlouholeté vztahy s pracovníky jsou často podnětem k touze stát se dobrovolníkem v klubu. Tímto tématem se budu zabývat v jedné z následujících podkapitol.

8.8. Získání podnětů pro změny ze strany respondentů

Realizace výzkumu byla jedinečnou možností získat nové podněty k vylepšení provozu klubu. Respondenti během výzkumného rozhovoru již zodpověděli na několik dotazů a hlouběji se zamysleli nad chodem klubu apod. Myslím, že právě soustředěnost, klidné prostředí bez dalších podnětů, které by odpoutávaly pozornost, a navozená přátelská a důvěrná atmosféra dávala respondentům bezpečný prostor pro vyjádření jejich přání a námětů na změny. v několika případech, zvláště u mladších jedinců, zaznívaly spíše nápady jen z důvodu, aby bylo něco řečeno. Od několika respondentů zazněly ale velmi důležité postřehy, které jsou stěžejním tématem pro pracovníky klubu při dalším plánování změn.

⁶⁴ Příloha I., rozhovor č. 3 - František, ř. 163 - 169

⁶⁵ Příloha I., rozhovor č. 10 - Lukáš, ř. 546 - 547

Při dotazování byla použita následující otázka: „*Kdyby si měl možnost u nás něco vylepšit nebo změnit, co by to bylo?*“ v následující tabulce uvádím výsledky šetření.

Tabulka č. 13: Náměty na změnu

Nic	5
Méně násilí mezi dětmi	1
Méně Romů v klubu	1
Nová aktivita - ping-pong	2
Kulečnick - možnost užívání i dětmi	1
Designové úpravy	2
Nové sport. vybavení - basket, ping-pong	1
Více PC v klubu	1

Mimo náměty k nákupu nového vybavení a otevření sportovní aktivity se zde ve dvou případech rozvinul hovor o násilí v klubu.

„*Napadá, ale je to takový blbý.*“

„*No, to nevadí, tak to řekni.*“

„*Hm, no že prostě, že se jako mi zdá, že mlátí. Že je tady hodně takový, ne jako násilí, ale prostě se tady bijou a takhle.*“

„*A jako děti mezi sebou?*“

„*No, někdy je to i ze srandy a pak jako když se to rozjede, tak se hodně naštvou a pak je to hodně.*“

„*A čím si myslíš, že to je? Je to třeba problém v tom, že tam není zrovna nějaký pracovník? Nebo?*“

„*Tak oni to dělají i... No já nevím, něk. No prostě takový to.*“

„*No, a necítíš se tady tedy bezpečně?*“

„*Ne, to vůbec. Jen jsem si toho většinou všimla. Hodněkrát.*“ (Klára)⁶⁶

„*A pokud by si tady mohla něco změnit nebo vylepšit na našem středisku. Co by to bylo?*“

„*Míň cikánů. To je jediný.*“

⁶⁶ Příloha č. 1, rozhovor č. 5 - Klára, ř. 277 - 288

„A proč ti vadí, že sem ti Romové chodí? Cítíš z nich nějaké nebezpečí? Nebo proč ti vadí?“

„*Ne, to ne. Ale oni hrozně smrdí.*“

(smích)

„A ještě tě napadá něco jiného?“

„*No a prostě že tady začnou bílým hned nadávat do chrapounů. Jako já jsem taky napůl (Romka), ale jako v životě bych to nedělala. A taky oni se hrozně mlátí, ze srandy, ze srandy, prostě si dají nechtěně facku a pak začnou bejt agresivní, začnou si vylejvat vztek na všech, začnou tady mlátit všim, židlema. A vychovatelé jenom koukají a je mi jich líto. Jako těch vychovatelů.*“ (Veronika)⁶⁷

Z předchozí zkušenosti z klubu, kdy jsem zde pracovala jako pedagog volného času, si tento problém uvědomuji a vím, že ho lze řešit jen několika způsoby. Patří sem bezpochyby jasná a všem srozumitelná pravidla a sankce. Dále je nezbytná týmová spolupráce pracovníků a dobrovolníků a objektivní rozhodování při udělování sankce bez ohledu na to, komu ji udělujeme. Jen takto docílíme pocitu bezpečí a rovnosti mezi klienty. Každý má tedy rovnocenné šance pro zapojení se v klubu a je jen na něm, jak s nimi naloží.

8.9. Zájem o budoucí dobrovolnou službu v klubu Balón

Ve středisku není výjimkou, že právě z klientů se stávají následovně dlouholetí dobrovolníci. v některých případech poté nastoupí na plný úvazek na různé pracovní pozice ve Středisku. Již v podkapitole věnované vztahům mezi pracovníky a respondenty byla uveřejněna část rozhovoru s Václavem, který o dobrovolnou službu jeví velký zájem. v tomto školním roce zde působí jako asistent. Pomáhá při přímé práci s dětmi v klubu i na akcích, je po celý rok doprovázen jedním z pracovníků, který mu podává zpětnou vazbu k jeho činnosti.

⁶⁷ Příloha I., rozhovor č. 9 - Veronika, ř. 514 - 525

Ve výzkumu byla použita tato otázka: „*Myslíš, že by tě v budoucnu bavilo vykonávat v klubu roli dobrovolníka?*“ v následující tabulce je patrné, že s přibývajícím věkem respondentů, a tím přibližující se možností dobrovolné služby, dotazovaní nad otázkou skutečně přemýšleli a zhodnocovali všechny klady i zápory.

Tabulka č. 14: Zájem o budoucí dobrovolnou službu

Jméno	Věk	Názor
Adam	8 let	ano
Lucie	8 let	ano
David	9 let	ano
Jiří	10 let	zatím neví
Žaneta	10 let	ano
Martina	11 let	ano
František	12 let	ano, již pomáhá
Lukáš	12 let	ano
Jan	13 let	docela ano
Klára	13 let	ne
Václav	14 let	ano, již pomáhá
Veronika	14 let	max. za barem

Více o praktické přípravě zájemců o dobrovolnictví se zmiňují v teoretické části práce, v kapitole *Volnočasový klub Balón – Personální zajištění*.

9. Interpretace

V následujících kapitolách se zamýšlím nad vhodností a efektivitou použité metody výzkumného šetření. Dále interpretuji dosažené výsledky a shrnuji u každého ze zkoumaných okruhů získané poznatky. v závěru této kapitoly uvádím souhrn podnětů pro praxi, které ze zjištěných výsledků plynou a mohly by být přínosné při práci s touto cílovou skupinou v obdobných zařízeních.

9.1. Interpretace použité metodiky

Použitá metodika kvalitativního rozhovoru se velmi osvědčila díky několika důležitým faktorům:

- Má znalost prostředí klubu a tříletá zkušenost z přímé práce v tomto programu.
- Přátelské vztahy z dřívější práce s většinou z respondentů, pocit bezpečí a důvěry.
- Možnost a schopnost interpretovat dotazy tak, aby jim skutečně rozuměli všichni respondenti.
- Možnost využít oddělený prostor pro uskutečnění rozhovoru, kde byl pouze respondent a já.
- Nevědomí klientů, kdo bude dalším respondentem. Nedochovalo tím ke konzultacím ohledně uplynulého dotazníkového šetření.

Možným nedostatkem výzkumu může být fakt, že většina respondentů zná mé pracovní postavení ve Středisku a o některých záležitostech se zkrátka zdráhali hovořit. Další nedostatkem může být délka průběhu rozhovoru. Nejdelší záznam trvá 5 minut a 37 sekund. Je pravděpodobné, že po ukončení rozhovoru si respondent uvědomil, že mohl sdělit ještě několik dalších podnětných informací.

Mám-li zhodnotit efektivitu zvolené formy výzkumu, jednoznačně ji považuji za nejvhodnější model pro výzkum v takovémto prostředí.

9.2. Interpretace výsledků a shrnutí motivačních okruhů

Z výše uvedené kapitoly „Výsledky výzkumného šetření“ je zřejmé, že existuje mnoho motivačních faktorů pro návštěvu klubu Balón, přičemž faktory působí současně a každý má svůj vliv a svou roli. v této kapitole shrnuji nejvýznamnější motivy a zároveň se okrajově zabývám jejich provázaností.

Dvěma nejzákladnějšími motivy jsou *vztahy mezi pracovníky a klienty* a *možnost využívání bezpečného prostředí, atraktivních prostor a nabízených aktivit pro sdílení společného času s přáteli*.

Bezpochyby významný podíl na kladných vztazích mezi pracovníkem a dítětem má styl práce v salesiánských střediscích, tedy Preventivní systém dona Boska. Je založen na třech hlavních principech – **laskavosti, rozumu a náboženství**. Právě první z pilířů, laskavost, nám v naší práci velmi napomáhá hledat cestu ke klientovi. Získat jeho důvě-

ru a možnost být mu dobrou inspirací. Důraz je kladen také na umění vysvětlovat. Nechtějme, aby mladí lidé dělali věci automaticky nebo ještě hůř kvůli nám. Motivujme je, vysvětlujme jim důvody. Don Bosco měl vysoké ideály, proto navrhuje všem mladým hodnoty postavené na evangeliu. Další důležitý prvek ve výchově je pro něj asistence. Pedagog či animátor je aktivně přítomný při tom, co mladí dělají, podílí se na vytváření rodinného prostředí. Má účast na životě mladých lidí, zajímá se o to, čím žijí. Pedagog, který má rád své svěřence, buduje důvěru a zároveň vytváří radostnou atmosféru. Osobní vztah vychovatele ke svěřeným by měl pomáhat k vnitřnímu růstu, vést k hodnotám, ukazovat na Krista. Ve vztazích by měla vládnout laskavost, důvěra a upřímnost. Don Bosco je rád, když jsou vychovatelé radostní, ale zároveň realističtí.⁶⁸

Jak jsem se již zmínila v předchozích kapitolách, v klubu Balón jsou jasně nastavená pevná pravidla a sankce. Každý nově příchozí návštěvník je s nimi seznámen a v průběhu návštěv klubu se k nim opakovaně formou her či workshopů klienti vrací. Znalost pravidel a dodržování rovnosti při udělování sankcí od vedoucích pracovníků je jasným důkazem toho, že klub je určen skutečně všem, kteří patří do cílové skupiny. Je pouze na návštěvnících, jak příležitosti trávit svůj volný čas s přáteli v bezpečném prostředí využijí. Během klubu není samozřejmě podmínkou zapojování se do nabízených aktivit či konverzace s vedoucími pracovníky. Třetina respondentů výzkumu uvedla, že skutečně využívají jen atraktivní prostředí střediska a vztahy s pracovníky pro ně nejsou stěžejním motivačním faktorem pro návštěvu zařízení.

Klub Balón je tedy významným činitelem v životě našich klientů v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Zejména se zde uplatňuje primární a sekundární prevence. Primární prevencí chápeme práci se širokou populací, která není bezprostředně ohrožena, není kriminálně riziková a ani narušená. Vzhledem k rodinnému původu mnoha našich klientů a prostředí, ve kterém v současné době žijí, je v klubu kladen velký důraz na sekundární prevenci. Ta zahrnuje „aktivity zaměřené na kriminálně rizikové jedince a skupiny, u kterých je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou nositeli tzv. „závadové

⁶⁸ Srov. *Preventivní systém dona Boska* [on-line]. [cit. 2012-03-19].
Dostupné z: <<http://www.shm.cz/preventivni-system/>>.

činnosti“, i na ty, u nichž je vyšší pravděpodobnost, že se stanou jejími oběťmi (např. minoritní skupiny či děti z míst se zvýšenou kriminalitou).“⁶⁹

9.3. Doporučení pro praxi

Z výše uvedených výsledků vyplývá, že klub Balón, dle popisu ze strany respondentů, splňuje základní charakteristiky volnočasové zařízení, mezi které bezpochyby patří vhodné prostředí pro oddech, zábavu i sportovní vyžití, možnost získávat nové zkušenosti a dovednosti v oblasti vědy, techniky, přírody a kultury. Nezbytnou charakteristikou je schopnost poskytnout dětem výchovnou, sociální nebo informační podporu.⁷⁰

Dle Hájka by ideálnímu pedagogickému pracovníkovi neměly chybět schopnosti jako empatie, komunikativnost, umění naslouchat, stabilita a nekonfliktnost, pozitivní vztah k dětem a zájem o ně. Jsou zde důležité i další specifické požadavky pro práci ve volnočasovém zařízení. Důležitými schopnostmi je pochopení pro věkové zvláštnosti a schopnost práce s věkově heterogenní skupinou, tvořivost, aktivita a průbojnost, přizpůsobivost proměnlivým se podmínkám a situacím, hravost, smysl pro humor, fyzická zdatnost a dobrý zdravotní stav, příjemný vzhled a celkový pozitivní přístup k profesi.⁷¹ Domnívám se, že právě tento výčet by měl být inspirací pro členy současného týmu a základními požadavky při výběru nového pracovníka klubu. Zpravidla se ale schopnosti a dovednosti uchazeče projeví až s odstupem času v přímé práci.

Z výsledků výzkumu však plyne několik námětů a doporučení pro práci s uvedenou cílovou skupinou.

- **Zařízení by si mělo zachovat podobu volnočasového klubu**

Respondenti jasně hovoří o atraktivnosti programu vzhledem k jeho nastavení. Nevyžaduje se zde pravidelná docházka, účast v monotónní organizované činnosti a návštěva klubu není podmíněna domácí přípravou, jako např. u zájmových kroužků. Klub Balón děti vnímají jako přátelské prostředí, kde mohou trávit svůj volný čas s kamarády

⁶⁹ HÁJEK, B. a kol. *Děti, vedoucí, volný čas*. Praha: Institut dětí a mládeže MŠMT, 2004. s. 84.

⁷⁰ Srov. HÁJEK, B. a kol. *Pedagogika volného času*. 2. přepracované vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. s. 12 - 13.

⁷¹ Tamtéž, s. 84.

a pracovníky a mohou se zde zapojovat do nabízených aktivit či se účastnit spontánních činností. Kladně bylo také hodnoceno, že se nejedná o sociální službu typu nízkoprahového zařízení, kterých je v Plzni několik.

- **Udržovat povědomí dětí o pravidlech a sankcích klubu**

Funkční a dobře nastavená pravidla jsou jednou z nejdůležitějších součástí činnosti klubu. Každý návštěvník by měl znát své povinnosti a práva a vědět, kde se soupis pravidel nachází. Pravidla jsou psaná jasně, stručně a jazykem přizpůsobeným profilu návštěvníků, aby vše bylo srozumitelné a transparentní. Velmi se osvědčily workshopy, ve kterých se prezentují současná či nově vzniklá pravidla návštěvníkům formou hry.

Je důležité, aby se o pravidlech hovořilo v týmu pracovníků i mezi dětmi. Je nezbytné vždy seznámit nového pracovníka (dobrovolníka, praktikanta, stážistu) s nastavením klubu a případně dovysvětlit postup řešení ve specifických situacích. Velmi významnou složkou jsou stanovené sankce, které musí být opět jasné a rovné pro všechny účastníky programu. Je nezbytně nutné, aby každý jedinec z pracovního týmu znal své kompetence při ukládání trestů.

- **Pokračovat v současném modelu nabídky aktivit dle jednotlivých dnů**

Respondenti velmi kladně také hodnotili pravidelnou nabídku činnosti v klubu. Program je pestrý, dobrovolný a účastí je možné získat body do Velké bodovací soutěže. Někteří z členů klubu přicházejí s novými náměty na činnost – viz kapitola *Získání podnětů pro změny ze strany respondentů*.

- **Organizace propagačních akcí pro veřejnost**

Mnoho z respondentů navštěvuje klub se svými sourozenci či kamarády z místa jeho bydliště. Dle ohlasů veřejnosti jsou rodiče vděční, že klub Balón poskytuje bezpečné zázemí pro jejich děti. Myslím, že by bylo velmi přínosné uspořádat akci, při které by se rodiče mohli přijít seznámit s prostředím klubu a celého Střediska. Během školního roku se dospělí mohou účastnit prezentačních akcí Střediska, ale nemají zpravidla šanci vidět, jak funguje běžný provoz klubu Balón. Ovšem je velmi důležitá forma nabízeného programu akce, aby se zde dospělí cítili příjemně a měli možnost si vybrat, zda budou jen diváci či se aktivně zúčastní.

- **Informace o plánovaném programu či akcích předávat efektivní metodou**

Většina respondentů hovořila během výzkumu o účasti na klubových akcích. Zpravidla se nejvíce návštěvníků účastní akcí přímo v prostorách střediska – Holčičárna, Klučičárna, diskotéky apod. o výjezdní akce, jako jsou výlety, většina respondentů nejevila zájem či o jejich konání nic nevěděla. Myslím, že v současné době je velmi efektivní využívat sociální sítě pro komunikaci s klienty, zasílat nabídky akcí přímo rodičům formou SMS či předávat dětem při odchodu z klubu barevné, atraktivní letáky s pozvánkou na nejbližší akce. Zpravidla je efektivní podobu letáku vytvořit formou „méně textu, více designu“.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo stanovit za pomoci kvalitativního výzkumu základní motivace, které vedou návštěvníky volnočasového klubu Balón k participaci na tomto programu. Přestože mám tříletou zkušenost s působením v tomto prostředí na pozici pedagoga volného času, nebylo příliš jednoduché stanovit prognózy k výzkumnému šetření. Hlavním důvodem je pravidelná obměna poměrné části klientely. Ať už z důvodu častého stěhování, změny okruhu přátel či zájmů nebo vlivem věkově omezené cílové skupiny, pro kterou je klub určen. Zásadní obtíží při stanovování prognóz byl fakt, že jsem svůj částečný úvazek v klubu ukončila ke konci června roku 2011 vzhledem k četným personálním změnám ve Středisku. Od začátku nového školního roku, tedy od září roku 2012, se vedoucí klubu Balón stala Jana Sadílková, tehdejší jediná „klubová“ pracovnice na plný úvazek. Byl přijat nový pedagog volného času a celkově se upravila programová náplň klubů i nabízené akce mimo pravidelnou otevírací dobu.

Je pravděpodobné, že výsledné motivace, zjištěné v rámci mého výzkumného šetření, se nebudou v nejbližší době příliš obměňovat. Stále zde bude mezi nejčastějšími faktory atraktivita našeho zařízení a programová nabídka, možnost bez závazků přijít a trávit zde volný čas s kamarády a přítomnost přátelského týmu pracovníků a dobrovolníků, kteří mají skutečný zájem o naši klientelu a jejich potřeby. Dalším výrazným faktorem je i styl práce, tedy výchovný systém dona Boska. Díky tomu, že o principech a cílech salesiánské pedagogiky tým pravidelně hovoří, působí na děti jako jednotná skupina vedoucích. Svým nastavením, např. výchovných metod či řešení krizových situací, klub Balón získává svou neobvyklost oproti obdobným zařízením.

Vzhledem k již zmíněné pravidelné obměně klientely se ale velmi pravděpodobně změní procentuelní podíl u jednotlivých motivačních faktorů. Výsledek výzkumného šetření je tedy spíše inspirací pro současnost a má snahu naznačovat směry, které je třeba podporovat. Zároveň se snažím motivovat pracovníky klubu k pravidelným výzkumům mezi návštěvníky. Zpravidla formou her, workshopů a jinými zábavnými formami. Výstupem pak bude jasný obraz skutečné poptávky dětí a příprava projektů či akcí může být mnohem efektivnější.

Domnívám se, že velmi přínosnou kapitolou pro tým klubových pracovníků je *Doporučení pro praxi*, kde jsem shrnula své získané poznatky během šetření a při analýza

získaného materiálu. Tento text může být zajisté určen jako inspirace i pro obdobná zařízení.

Věřím, že klub Balón bude i nadále díky své neobvyklé charakteristice velmi oblíbeným místem pro děti, které nemají svůj volný čas organizovaný vůbec nebo jen částečně.

Seznam použitých zdrojů

BOSCO, T. *Don Bosco*. Praha : Portál, 1989. 438 s. ISBN 80-85282-01-3.

HÁJEK, B. a kol. *Děti, vedoucí, volný čas*. Praha : Institut dětí a mládeže MŠMT, 2004. 120 s. ISBN 80-86784-06-1.

HÁJEK, B. a kol. *Pedagogika volného času*. 2. přepracované vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. 127 s. ISBN 978-80-7290-471-6.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha : Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2.

KOHOUTEK, R. *Základy sociální psychologie*. Brno : Cerm, 1998. 181 s. ISBN 80-7204-064-2.

KUCHAŘ, P. *Preventivní a represivní systém*. Strojopis, Nепublikovaný rukopis.

MIKŠÍK, O. *Psychologické teorie osobnosti*. Praha : Karolinum, 2007. 266 s. ISBN 978-80-246-1312-3.

NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. 2. přepracované vydání. Praha : Academia, 2009. 620 s. ISBN 978-80-200-1680-5.

PELLAROVÁ, I. *Romský svět: Kapitoly z historie, života a jazyka Romů pro sociální pracovníky a pedagogy*. Plzeň, 2006. 18 s. Nепublikovaný rukopis.

SCHAUBER, V. *Rok se svatými*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1994. 702 s. ISBN 80-85527-75-8.

VRACOVSKÝ, J. *Chaloupky: salesiánské prázdninové tábory v době totality*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002. 151 s. ISBN 80-7178-705-1.

Abraham Maslow [on-line]. [cit. 2012-03-19].

Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Abraham_Maslow>.

Český rozhlas [online]. Posl. úpravy 31. 1. 2009 [cit. 2012-03-19]. Dostupné na WWW:

<http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/541889>.

Don Bosco a salesiánský výchovný styl [on-line]. Posl. úpravy 4. 12. 2007 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <<http://www.sdb.cz/ke-stazeni/odborne-seminare>>.

Preventivní systém dona Boska [on-line]. [cit. 2012-03-19].

Dostupné z: <<http://www.shm.cz/preventivni-system/>>.

Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Plzeň [on-line]. [cit. 2012-03-19].

Dostupné z: <<http://www.sdbplzen.cz>>.

Seznam příloh

Příloha I. Výzkumné rozhovory (č. 1 – 12)

Příloha I. Výzkumné rozhovory

Rozhovor č. 1 Adam 8 let

Jak ses dozvěděl o našem středisku?

Od kamarádky. Že sem chodí, tak mě sem vzala poprvý. Tak jsem začal sem chodit, ale měl jsem pak trénink.

Takže tvoje kamarádka tě sem přivedla. A nevíš, jak dlouho sem chodí ta tvoje kamarádka?

Ta už sem nechodí.

Jak dlouho k nám chodíš?

Od prázdnin.

Takže od září? To je přes půl roku. Tak to je fajn.

Zeptám se tě na další otázku. Co se ti nejvíce líbí u nás na středisku? Proč sem chodíš?

Že můžu dělat aktivity a tak dál, že si tady můžu hrát a tak.

A co si představuješ pod tím, že tady můžeš dělat aktivity?

Kutily, sportovní aktivity ... vyrábět a tak.

Takže jde o ty aktivity, které jsou vždycky pravidelně nabízené v klubu, a ty každý den můžeš dělat něco jiného. To je fajn. A napadá tě třeba ještě něco jiného? Proč sem chodíš?

Ne.

A jak často se k nám vracíš? ... Jak často sem chodíš?

Po. (?) Každý pondělí, čtvrtek, protože ve středu nemůžu, protože chodím s babi rozdávat (letáky do poštovních schránek).

A když má klub Balón nějakou akci, jezdíš na ty akce? Když je třeba výlet nebo Klučičárna?

Jo.

Znáš v Plzni nějaké podobné středisko, kam by si takhle mohly chodit děti odpoledne hrát? Nechodíš někam?

Znám jeden klub, to je v Podmostní škole (v Podmostní ulici), ale tam teď nechodím.

A to je klub Pixla?

Jo.

A chodil si tam teda, jo? Dobře. A proč tam teď nechodíš?

Protože tam mám kamaráda, kterej mě mlátí.

A tady u nás na středisku se cítíš bezpečně? Tady ti nikdo neubližuje?

Jo.

Dobře.

Zeptám se tě trošku záludně. Už sem chodíš poměrně delší dobu a určitě znáš některý naše pracovníky. Líbí se ti, jak ti pracovníci s tebou pracují? Máš s nimi dobré vztahy?

Jo.

A není to taky trochu důvod, proč sem chodíš? Kvůli našim pracovníkům?

Ne.

Takže opravdu jenom využíváš ten náš prostor?

Jo.

Zeptám se tě na další otázku. Když by si měl možnost tady něco vylepšit, co by to bylo. Nějaký nápad tady realizovat...

Že děti můžou hrát kulečnick.

Aha, dobrej nápad!

(smích)

To je poměrně častý nápad. A ještě by tě něco napadlo?

Ne.

Jsi tady spokojen se vším? Dobře.

A už ti je myslím, kolik jsi říkal, devět let.

Osm a teď mi bude v březnu devět.

A když se přesuneme zhruba tak o šest let dál, až ti bude patnáct nebo šestnáct, myslíš si, že by tě bavilo být tady u nás ve středisku jako dobrovolník? Že bys sis mohl v rámci klubu Balón hrát tady s dětmi? Že bys tady trávil třeba jedno odpoledne v týdnu?

Jo.

Že by si pomáhal mladším dětem?

Jo.

Bavilo by tě to?

Jo.

Dobře, děkuju, to bylo všechno.

Jak ses dozvěděl o našem středisku?

Dozvěděl?

Ano, jak si se sem dostal?

(nesrozumitelné), protože jsem to věděl, protože jsem to potkal.

Takže jsi šel kolem a viděl si, že je tady naše středisko a šel ses sem podívat?

Jo.

Takže tě sem nedovedl žádný kamarád? Že by o tom mluvil? Prostě si ho sám objevil?
No, to je úžasný.

(smích)

A jakpak dlouho k nám chodíš do našeho střediska?

5 dní.

5 dní? Ne, vždyť k nám chodíš déle, ne?

No, asi 5, ted' já nevím.

Ale vždyť už si tady byl i dřív, ne? Nebo nebyl si tady nikdy předtím?

Ne, ale když byla akce tady v létě, tak jsem tu byl.

Dobře, tak to jsi náš dlouhodobý návštěvník.

A teď se tě chci zeptat, co se ti u nás v klubu Balón nejvíc líbí? Proč sem chodíš?

Je tady posilovna, pak basket a ping-pong.

Aha, takže víceméně sem chodíš sportovat. Líbí se ti tedy, že se u nás může sportovat.

A líbí se ti tady ještě něco jiného?

Fotbálek, basket a fotbal.

Takže sport, to u tebe prostě vede. Chodíš sem kvůli sportu.

A jak často k nám chodíš?

...

Třikrát v týdnu máme otevřeno. Tak chodíš sem pokaždé, když je otevřeno?

Jo.

A ještě se tě zeptám, jestli znáš v Plzni nějaký podobný střediska jako jsme my. Kam by si mohl jít. Nebo jestli si nechodíš odpoledne hrát někam jinam do jiného střediska.

Ne.

Jak se ti líbí, že tady ve středisku pracuje spousta dospělých lidí, se kterými tady můžeš trávit svůj volný čas? Máš s nimi nějaké hezké vztahy? Nebo sem opravdu chodíš jen sportovat?

Sportovat chodím.

A všimnul sis, že tady pracuje několik dospělých pracovníků, kteří tady jsou pokaždé a věnují se vám?

Jo.

Jsi tady poměrně nový, tak možná ještě nebudeš vědět úplně, co by si chtěl odpovědět, ale chtěl by si tady něco vylepšit?

Napadá tě něco, co tady opravdu není a ty by sis to tady opravdu přál?

Já bych si tady přál, aby tady bylo ještě, aby tady bylo ještě, aby tady byly ještě nějaký počítače.

A ještě něco jiného? Napadá tě něco, co tady ještě chybí?

Ještě bych si přál tady nový basketball a ping-pong novej.

Dobře, děkuji. A já mám na tebe takovou záludnou otázku, protože ještě jsem poměrně mladý kluk.

(smích)

Když se podíváš za několik let, když ti bude třeba patnáct nebo šestnáct, bavilo by tě sem chodit jako dobrovolník? Že by si sem někdy odpoledne přišel a věnoval by ses tady dětem? Bavilo by tě to?

Jo.

Jo? Dobře. Tak to je všechno. Já ti děkuji.

Rozhovor č. 3 František 12 let

Jak ses dozvěděl o našem středisku?

Že mě sem zavedla jedna kamarádka. Jsme neměli co dělat, tak ona navrhla, že bysme mohli jít do Salesiánského střediska. Z čehož já jsem nevěděl, kde to je, tak mě sem zavedla. A od té doby sem chodím nadále.

A jak dlouho k nám chodíš?

Hm, teď to bude myslím druhým rokem. Nebo třetím.

A co tě u nás nejvíc baví? Proč sem chodíš?

Hm, vlastně, no, učim... ne učim, trénuju různé aktivity, např. ping-pong, fotbal a tak dále.

A vzpomeneš si ještě na něco jiného, proč sem chodíš? Co tě tady baví? Co tě sem láká?

Tady kamarádi. Kamarády tu můžu najít, to středisko mi může pomoc při práci do školy, to je asi všechno.

To je fajn, děkuji.

Jak často k nám chodíš na středisko?

No, tak dvakrát až třikrát týdně.

A když je nějaká akce klubu Balón, jezdíš na akce?

Hm, tak z poloviny.

V Plzni je několik středisek, která jsou podobný našemu. Děti si tam odpoledne můžou chodit hrát, jsou tam pro ně různé aktivity, ale nemusí tam chodit pravidelně. Je to podobný jako v klubu Balón. Znáš nějaký takový středisko?

Jo, Pixla. To je v Podmostní ulici. Ale chodim tam málokdy.

Dobře, ale chodíš tam, znáš to středisko?

Jo.

A když by si ho měl srovnat s naším střediskem, jaký je v tom rozdíl?

Velkej. Tady je to lepší.

A proč?

Protože tam je to často přeplněný, nemají tam jako tolik prostředků, ale určitě pomáhají lidem třeba jako tady. Nizkoprahový centrum, ale tady je to prostě takový lepší.

A cítíš se třeba bezpečněji tam nebo u nás?

Tady.

(smích)

Protože Pixla je taková, jak bych to řekl...

Řekni to tak, jak si to myslíš.

Jsou tam takový dospělejší, takže se tam necejtim dobře mezi kamarády, jako mezi svýma. Jako občas tam jdu, ale že bych se tam táhnul úplně velkou mocí, abych tam běžel, tak to ne.

Takže tady v klubu Balón ti vyhovuje, že ten klub je jenom do 14 do 15 let? Že jakoby sem nechodí ty dospělejší lidi?

Jo.

Jo, protože Pixla je vlastně i pro starší a oni se tam míchají. Takže ti vyhovuje tohle.

Jo, hm. A občas to tam bývá takový divný.

A čím je to tam divný?

No, přesně. Rasově motivovaný.

A chodí tam teda hodně Romů?

Jo, hodně.

Zeptám se ti, jaké máš vztahy s pracovníky našeho klubu Balón?

Určitě dobrý, výborný. Bez problémů.

A chodíš sem třeba do toho klubu Balón třeba i kvůli těm pracovníkům?

No, jako pomoc, poradit.

A není to třeba tak, že by sis řekl: „Jé, já bych chtěl vidět tamtoho pracovníka, už jsem tam dlouho nebyl, pokecám si s ním, nebo když přijdeš, tak ti udělá radost, když si s tebou povídáme. Nebo sem chodíš spíše kvůli tomu našemu prostoru, kvůli tomu, co se tady děje?

No, to jako taky. Určitě, že bych si s nimi pokecal, jo, takhle.

Dobře, děkuju.

Kdyby si mohl tady něco vylepšit nebo úplně změnit, tak napadá tě něco?

No...

Řekni to, co si myslíš. Pro mě je důležitý, co si myslíš.

Přemejšlim.

Kroužek ping-pongu, aby tu byl.

A napadá tě ještě něco jiného? Opravdu kdyby si mohl tady cokoli změnit, co by si změnil?

Nic tě nenapadá?

Ne.

A moje poslední otázka. Myslím si, že vím, jak na ní odpovíš. Kdyby si měl teď nebo v budoucnu šanci stát se buď dobrovolníkem, nebo nějakým pomocníkem našich vedoucích. Chtěl by si?

Jo!

A ty už v současné době pomáháš, že jo?

Jo.

V rámci vašeho ping-pongu jsi jakoby asistent vedoucího. Je to tak nebo to tak není?

No, zatím ne.

Ale asi tam směřuješ, že jo?

No, jo, to bych rád. Po prázdninách bychom to rozjeli. Abych se podělil o svoje zkušenosti.

No to je výborný, děkuju moc.

Tak to je všechno, děkuju moc.

Rozhovor č. 4 Jan 13 let

Jak ses dozvěděl o našem středisku?

Od Tadeáše.

Tadeáš je náš dobrovolník.

No.

Jak dlouho k nám chodíš?

Ty jo, vod minulejch Vánoc, myslim. Hm, ňák tak.

Dobře, takže rok a čtvrt, dejme tomu.

Asi tak ňák.

A co tě u nás nejvíce baví?

To já ani nevim. Všechno.

A když bys měl něco vyjmenovat, proč sem chodíš?

Kvůli kámošům, hm, co ještě. Protože tady je bezva atmosféra, jsou tu bezva lidi.

A baví tě tady nějaká konkrétní aktivita?

No, když je hezky, že chodíme ven.

Moje další otázka je, jak často k nám chodíš?

Dřív jsem chodil pravidelně, teď když se mi chce.

A byl jsi někdy na nějaké akci klubu Balón? Třeba na Klučičárně?

Jo, několikrát jsem byl na Klučičárně.

A kdybich se tě zeptala, jestli znáš v Plzni nějaký zařízení, který je podobný našemu středisku. Někaký klub, kam se dá taky takhle voně přijít a hrát si tam. Znáš něco takového?

Neznam.

Jaký máš vztahy s pracovníky klubu? Jsou pro tebe pracovníci důležití?

Jo, docela jo.

A je to i důvod, proč sem chodíš?

Spíš ne.

Pokud by si mohl něco vylepšit nebo změnit na našem středisku, co by to bylo?

To asi nic.

A teď se tě zeptám trochu záludně. Až ti bude 15 let, tak je tady pro naše současné klienty taková možnost, že můžou zůstat v klubu Balón a pokud je ta práce opravdu baví, tak by mohli pomáhat jako dobrovolníci. Třeba hrát s dětmi hry, učit ty mladší něco, co ty dobře umíš a oni ještě ne. Myslíš si, že by tě ta nabídka zajímala?

Docela jo.

Dobře, děkuji za spolupráci, to je všechno.

Jak si se dozvěděla o našem středisku?

Hm, tak já jsem se to dozvěděla, protože já jsem sem chtěla chodit na kytaru. Jsem to slyšela. No tak jsem to chtěla zkusit a tady mi řekli, že se můžu přihlásit, tak jsem sem šla.

A odkud si se dozvěděla, že tady máme kroužek kytary?

Od kamarádek.

Ale přišla si sem na středisko potom sama?

Jo.

A jak dlouho k nám chodíš na středisko?

No, skoro rok.

A co tě u nás nejvíc baví?

No, teď, no tak teď ten Modeling (zájmový kroužek), že mám tady kamarády, se kterými sem nejradši chodím. A pak tady takový ty hry, jak jsou různý. Fotbálek, ping-pong.

Dobře, takže chodíš na kroužek Modelingu a pak chodíš ještě sem do klubu Balón, o kterém teď mluvíme. A tam tě baví teda sportování.

Zúčastňuješ se těch jednodenních aktivit? Například v pondělí je tvoření, ve čtvrtek je vaření.

Ne.

Opravdu sem chodíš trávit čas s přáteli, povídat si.

Jo.

Jak často se k nám vracíš do klubu? Chodíš sem pravidelně?

Ne, občas, když se mi chce.

Účastnila ses někdy nějaké akce klubu? Třeba Nějaký tábor nebo víkendová akce? Výlet?

Hm, ne.

(nesrozumitelné)

Znáš v Plzni nějaké podobné středisko, kam můžou děti a mladí chodit?

Jo, slyšela jsem něco u Plazy nebo něco takovýho jsem slyšela.

A byla jsi tam někdy?

Ne!

Takže tohle je první zařízení tohoto typu, který si navštívila?

No, tohle je pro mě výhodnější, že je to blíž mému baráku.

Moje další otázka je, jestli máš nějaký vztahy s našima pracovníky. Jestli sem chodíš třeba kvůli tomu, že tady pracují někteří lidé.

Jo. Tak tady třeba Indy (salesián Lubomír Laža), ten se mi zdá fajnovej. Ten je v pohodě.

Takže to, jací jsou tady pracovníci, má taky vliv na to, že sem chodíš?

Jo. Anebo taky ... (nesrozumitelné). Taky díky Indymu, že když jsem řekla sprostý slovo a to se mají dělat dřepy, že jsem je nemusela dělat. Takže proto.

(smích)

Pokud by si mohla tady něco vylepšit nebo změnit, máš nějaký nápad, co by ti tady udělalo radost? Co tady chybí?

Napadá tě něco?

Hm.

...

Pokud tě nic nenapadá, tak to nevadí.

Napadá, ale je to takový blbý.

No, to nevadí, tak to řekni.

Hm, no že prostě, že se jako mi zdá, že mlátí. Že je tady hodně takový, ne jako násilí, ale prostě se tady bijou a takhle.

A jako děti mezi sebou?

No, někdy je to i ze srandy a pak jako když se to rozjede, tak se hodně naštvou a pak je to hodně.

A čím si myslíš, že to je? Je to třeba problém v tom, že tam není zrovna Nějaký pracovník? Nebo?

Tak oni to dělají i... No já nevím, nák. No prostě takový to.

No, a necítíš se tady tedy bezpečně?

Ne, to vůbec. Jen jsem si toho většinou všimla. Hodněkrát.

Dobře, děkuji. To byl úžasný postřeh. Děkuji moc za tuhle odpověď.

A moje poslední otázka je, až budeš trochu starší a nebudeš moc chodit kvůli tvému věku do klubu Balón, protože Balón je jenom do patnácti let. Jestli by tě třeba zaujala nabídka, že bys mohla potom dál do toho klubu chodit a pomáhat těm vedoucím tady.

Být tady jako dobrovolník, třeba jednou týdně sem chodit na ty tři hodiny, hrát si tady s dětmi, mohla bys je něco naučit. Řekni popravdě, jak to vidíš.

No.

Řekni klidně, že ne.

No, jako vychovatel to právě že ne, protože mám hodně práce s těma dětmi. Jako pomáhat, to určitě, ale jako vychovatel, to ne. To bych asi nezvládla.

Pozice vychovatele je opravdu náročná, to přiznávám.

(smích)

Děkuji moc, to je všechno.

Rozhovor č. 6 Lucie 8 let

Jak ses dozvěděla o našem středisku?

No, já jsem tady měla kroužky a mamina se to dozvěděla hned, co sem šla a zeptala se, jestli jsou tady nějaký ty kroužky a já jsem řekla, že tam můžu třeba chodit se svou sestrou. No, pak jsme měly neštovice, tak jsme třeba měsíc musely to, ležet v posteli a potom jsme tam chodily. s tím, že jsme potom na to každou středu zapoměly, takže nás už ten Simon Jarolím, který trénoval ty tanečky, no tak už nás odhlásil.

Takže nejdříve jste chodily na kroužky a letos chodíte do klubu Balón?

Jo.

A jak dlouho chodíte do klubu Balón? Od začátku školního roku? Nebo od kdy chodíte?

No, my jsme sem chodily, jak jsme šly v úterý, ale jenže nám paní řekla, že mají otevřeno v pondělí, středa, čtvrtek. Tak jsme sem začly chodit.

A věděla by si odkdy teda zhruba? Jestli od Vánoc nebo jak dlouho chodíte do klubu?

Od listopadu. Takže tři měsíce.

A teď se tě zeptám na jednu takovou zajímavou otázku. Zamysli se nad tím, co tě na našem středisku baví. Proč sem chodíš.

Všechny ty hry a jak tady všichni dělají ty soutěže. A ty, jak tady je tvoření, ty soutěže.

Takže baví tě tady aktivity, které jsou tady každý den nabízené? Třeba to tvoření, vaření...

I ty kutilové!

A potom tě tady baví hrát hry. A baví tě tady třeba sportovat?

Jo. i cvičit.

A jak často k nám chodíš na středisko?

No, pondělí, středa a čtvrtek.

Takže jsi tady v každém klubu Balón. Jsi náš věrný zákazník. Tak to je fajn.

A když jsou akce, chodíš na ně? Teď jsi třeba byla na táboře.

Jo a na plavání. Jsme byli s Lídou.

A teď se tě zeptám na možná trochu záludnou otázku. Znáš v Plzni nějaký takovýhle podobný místo, takovýhle středisko, kam by si děti mohly chodit hrát?

Hm, jo.

A byla jsi někde? A kde?

V tom muzeu, jak si můžeš hrát. Tam, jak jsou ty převleky.

Tam, jak jste byli teďko na výletě? Aha. (výstava v Západočeském Muzeu – aktivita během jarního tábora klubu Balón)

Ale já jsem spíš měla na mysli třeba takovýhle středisko, nějaké centrum, kam si ty děti můžou chodit hrát po celý rok. Nechodíte někam se sourozenci?

Ne. Nás mamina moc nikam nepouští. Má strach.

To je dobře. Vy bydlíte vlastně blízko, tak tady to máte kousek.

Chodíš sem do klubu třeba taky proto, jací tady pracují lidé, jací jsou tady pracovníci?

Jo.

Jsou na tebe hodní?

Jo.

Líbí se ti si s nimi si povídat?

Martin byl hodnej a půjčil nám ty klávesy.

A znáš i některý další pracovníky, kteří tady pracují.

Indy!

A pokud by si měla kouzelnou hůlku a mohla si tady něco vylepšit nebo úplně změnit...

Třeba vymalovat.

Vymalovat?

(smích)

Chtěla by si tady vymalovat na nějakou jinou barvu?

Jo, tady. Na modrou. Anebo na červenou.

Ty jsou nejlepší ze všech. Anebo fialová.

(smích)

A ještě něco jiného tě napadá, co bys tady chtěla?

Třeba přestěhovat.

(smích)

No tak to jsou perfektní nápady, děkuji moc.

A když se posuneme o mnoho let dopředu, až ti bude třeba 15 nebo 16, až budeš velká slečna...

Tak sem taky budu chodit.

Ale protože tenhle klub je pro děti do 15 let, tak potom někteří zůstávají v tomto klubu a jsou jakoby dobrovolníci. Oni pracují s těmi dětmi, pomáhají jim, hrají si s nimi. Líbilo by se ti to třeba? Až budeš trošku starší?

Jo.

Jo, myslíš si, že by to bylo fajn?

(smích)

Jo.

Tak já ti děkuji, to je všechno.

Rozhovor č. 7 Václav 14 let

Jak ses dozvěděl o našem středisku? Kdo tě sem přivedl? Odkud jsi získal první informace o nás?

No, ty jo, tak to už je hodně dávno! Ty jo, si už to pomalu nepamatuju. Asi mámě to řekla nějaká kamarádka její, protože sem taky chodila. Tak mě sem jednou vzala a prostě jsme tady objevili ty kroužky, který jsou tady, a pak jsem začal sem chodit a teďka sem chodim do Balónu jenom.

A jak dlouho chodíš do klubu Balón?

No, chodim asi od 11 nebo... Možná i dřív. Už hodně dlouho.

A proč chodíš do klubu Balón? Co tě tam nejvíc baví?

No, baví mě, že se tam vidim jakoby s lidma, cítim se tady dobře a hrajeme tady různé hry.

A napadá tě ještě něco jiného, proč sem chodíš?

No, kvůli těm lidem.

Jak často se k nám vracíš?

No, jak kdy já můžu. Ale většinou každé tejdě tak dvakrát.

Účastníš se balónových akcí?

Jo. Teda někdy.

(smích)

Znáš nějaké podobné zařízení v Plzni? Kam si taky děti můžou chodit hrát zadarmo?

No.

Jenom bych spíš chtěla zjistit informaci, jestli někam jinam takhle nechodíš.

Já jsem ještě takhle chodil do D klubu a tam vlastně jsem chodil na deskový hry. A vlastně jsem tam chodil taky už hodně dlouho, tak jsem se stal i členem. Ale teď už jsem tam dlouho nebyl.

Moje další otázka se týká vztahů s pracovníky klubu, o kterých už jsme mluvili, což je fajn. Tak mi kdyžtak řekni, jak moc ovlivňují vztahy s pracovníky klubu tu tvoji chuť sem chodit.

No, úplně hodně, protože by sem se chtěl stát dobrovolníkem, kdyby to šlo.

A máš nějaký nápad, co bys tady u nás chtěl vylepšit nebo úplně změnit?

No, nějak mě nic nenapadá.

Dobře.

A teď pro tebe taková aktuální otázka. Jestli by tě zajímala budoucí dobrovolná služba v klubu Balón.

Jo.

Ty už v současné době pomáháš. Zhruba asi půl roku?

No, zhruba půl roku.

Takže vážně uvažuješ o tom, že až ti bude 15 let, tak se staneš dobrovolníkem?

Jo, nejspíš jo. Teda, pokud mi to povolíte.

No určitě!

(smích)

Děkuji, tak to je všechno.

Jak ses dozvěděl o našem středisku?

No, to. Moje babi, tak se u ní učím, dělám úkoly. No, a škola doporučila mě na tuto středisko no a tak babi to zařídila a od té doby sem chodím.

A do jakého programu si začal nejdříve chodit? Do klubu Balón?

Ne, chodil jsem poprvé sem do Střechy.

Já vím, že jsi byl poté taky člen kroužků. A v současné době už chodíš jen do klubu Balón a do Střechy? Nebo vlastně chodíš i na kroužky stále.

Ano.

Takže přivedla tě sem vlastně tvoje babička, protože jste dostali kontakt na nás ve škole.

Ano.

A jak dlouho už k nám chodíš?

Hm, už jeden rok a delší dobu trochu.

A co se ti u nás nejvíce líbí? Myslím v klubu Balón, proč do toho klubu chodíš?

Protože tady mam kamarády nějaký, líbí se mi tady a

...

Zkus si vzpomenout na nějakou konkrétní činnost, která tě tady fakt baví.

Střecha. Chci chodit do Střechy.

A myslíš si, že když chodíš do klubu Balón, že to má pro tebe nějaký přínos? Nebo je to opravdu jen vyplnění volného času, než jdeš do té Střechy? Nebo když čekáš na kroužek?

No, do tý Střechy se těším a vždycky tam je nový člen a je tam pan Gaier a ten je moc fajn.

A teď se tě zeptám. Jak často chodíš do klubu Balón?

No, pondělí a středu. A minulý rok jsem byl pondělí, úterý, středa a čtvrtek.

V úterý není klub Balón.

(smích)

Vždycky teda, když jsi šel na nějaký kroužek nebo tak, tak si předtím šel do klubu Balón.

Jo.

A účastnil ses někdy nějaké akce klubu Balón?

Hm, ne.

A chodíš i do ostatních zařízení podobných našemu středisku? Kam si třeba můžeš jít odpoledne něco zahrát?

...

V Plzni funguje několik podobných zařízení, tak mě jen zajímá, jestli ještě někam nechodíš.

Ne.

A jaké máš vztahy s pracovníky klubu Balón? Máš tam kamarády mezi nimi?

Jo, hlavně s panem Gaierem (pracovník Střechy). Ten je fajn.

A pokud by si tady mohl na našem středisku něco vylepšit nebo úplně změnit, napadá tě něco?

Hm, ne.

Dobře. A teď mám pro tebe takovou záludnou otázku.

Pokud se přesuneme trochu do budoucnosti, až ti bude třeba 15 nebo 16. Bavilo by tě být tady u nás dobrovolníkem? Pomáhat v klubu Balón, když je tam skupina dětí. Ty bys byl takový náš pomocník a třeba by sis s nimi hrál. Bavilo by tě to?

Jo, ale to je zase jako na mámě. Zase máma neví, jak budu mít čas.

Dobře, děkuji moc.

Rozhovor č. 9 Veronika 14 let

Jak ses dozvěděla o našem středisku?

Od kamarádů.

Takže tě sem přímo přivedli kamarádi nebo ti jen řekli, že tady to středisko je a ty si sem přišla sama?

Oni mě sem přivedli.

Do našeho střediska chodíš jenom do klubu Balón nebo chodíš ještě do nějakých jiných aktivit střediska? Třeba na nějaký kroužek?

Na Modeling.

Jak dlouho chodíš do našeho střediska?

No, de facto od malička, ale jinak tak měsíc. Teď moc dlouho ne. Teď jak jsem starší.

A co tě u nás ve středisku nejvíce baví?

Asi ten Modeling. A basket, ping-pong, posilovna.

Aha, takže sportování v klubu Balón. A využíváš takové ty jednorázové aktivity v klubu Balón, jako je pondělní tvoření nebo sportování?

No někdy jo.

A jak často do klubu chodíš?

No, pokaždé když je otevřenej. Prostě pravidelně.

Jo, takže třikrát v týdnu sem zajdeš se podívat.

No i v pátek.

Aha, protože tobě vlastně už je víc let, tak můžeš chodit i do klubu Vzducholod'. (v pátek je NZDM Vzducholod' přístupná již od 14 let, ostatní dny od 15 let.)

Byla jsi někdy na nějaké akci klubu Balón? Na nějakém výletě, táboře?

Ne.

A znáš v Plzni nějaké podobné středisko jako to naše, kam si člověk může přijít odpoledne si něco zahrát?

Jo.

A jaký znáš?

NKCéčko, ale tam bych v životě nešla. (Nízkoprahové komunitní centrum – Diakonie Rokycany)

Takže tam nechodíš, ale znáš to.

Jo, znám to. Já jsem tam byla asi jenom jednou a bylo to hrozný.

A o co je to tady u nás lepší?

Vo to, že sem taky vlastně chodí ty cikáni. Ne, mně to jako nevadí, jo? Ale tam jich chodí hodně a takový ty feťáci, který už kouří trávu a takový. No prostě se tam mlátí hodně a vychovatelé na ně nedbaj. Prostě na to koukaj a řeknou občas třeba „nech toho“ a takový.

Takže se tady cítíš bezpečněji?

Jo.

Ty sem chodíš teprve měsíc, ale máš nějaký názor na vztahy s pracovníky? Kdo tady pracuje? Vytvořila si jsi už nějaké kontakty s nimi?

Jo.

A vyhovují ti?

Jo.

A pokud by si tady mohla něco změnit nebo vylepšit na našem středisku. Co by to bylo?

Míň cikánů. To je jediný.

A proč ti vadí, že sem ti Romové chodí? Cítíš z nich nějaké nebezpečí? Nebo proč ti vadí?

Ne, to ne. Ale oni hrozně smrdí.

(smích)

A ještě tě napadá něco jiného?

No a prostě že tady začnou bílým hned nadávat do chrapounů. Jako já jsem taky napůl (Romka), ale jako v životě bych to nedělala.

A taky oni se hrozně mlátí, ze srandy, ze srandy, prostě si dají nechtěně facku a pak začnou bejt agresivní, začnou si vylejvat vztek na všech, začnou tady mlátit všim, židlema. A vychovatelé jenom koukají a je mi jich líto. Jako těch vychovatelů.

Děkuji za tenhle názor, to bylo opravdu poměrně dost přínosné pro moji práci.

A pokud by si tady měla možnost v budoucnu vypomáhat v klubu Balón na pozici toho vychovatele nebo dobrovolníka vychovatele, nějakého asistenta, zajímalo by tě to třeba?

No tak maximálně bejt za barem, ale nikde jinde.

Děkuji moc.

Rozhovor č. 10 Lukáš 12 let

Jak ses dozvěděl o našem středisku?

No, mě to řekli kamarádi.

A ty kamarádi sem s tebou potom přišli poprvé?

Jo. To jsem ještě nevěděl cestu, tak šli se mnou a pak už jsem sem začal chodit sám.

A jak dlouho chodíš do našeho střediska?

Tak dva roky.

A chodíš jenom do klubu Balón? Nebo chodíš i do nějakého kroužku?

No, jenom Balón.

A co tě u nás v klubu Balón nejvíc baví? Proč k nám chodíš?

Ping-pong, fotbal, nevím. Když hrajeme nějaký ty soutěže. Klučičárny.

Takže chodíš jak do klubu, tak i na akce, jako třeba Klučičárna?

Jo.

A co tě ještě baví v tom klubu. Zkus se ještě trochu zamyslet.

Že jsem se tady seznámil s nějakýma těma dospělýma, co tady pracujou. Hlavně s Indym. A takže, už nevím.

Paráda, přišel si na spoustu věcí.

Moje další otázka je, jak často chodíš do klubu.

No, podle toho, když nemam tréninky, třeba když někdy odpadnou, tak chodim sem skoro furt. v pondělí, středa, kromě čtvrtku.

Znáš v Plzni nějaké podobné středisko, kam můžou děti a mladí chodit?

To vim, ale nevím, jak se jmenuje. Je to někde na Slovanech. Tam, když se jede

...

No, to nevádí. Je to středisko na Slovanech. A chodíš tam?

Ne.

A ty už jsi mluvil o Indym. Já se tě zeptám spíš všeobecně. Jaké máš vztahy s pracovníky? Je taky možné, že sem k nám chodíš taky kvůli těm pracovníkům?

Jo, určitě jo. No, sranda s nimi je.

Takže myslíš si, že pro ten klub jsou důležité ti pracovníci, kteří tady pracují?

Jo, pomáhají nám.

Pokud by si chtěl tady něco vylepšit nebo něco úplně změnit, co by to bylo?

Já nevím.

Nemáš třeba ani nápad na aktivitu, která tady chybí?

Akorát je dobrý, že kamarád tady bude trénovat ping-pong, ale já nevím jinak.

Až budeš starší, líbilo by se ti tady pracovat v klubu Balón jako dobrovolník?

Jo.

Že by si tady pomáhal vedoucím, že by si tady mohl trávit čas?

Jo.

Dobře, děkuji moc.

Rozhovor č. 11 Martina 11 let

Jak ses dozvěděla o našem středisku?

Vod kámošky z našeho baráku. Vona mi to ukázala tady a já jsem se tu se všema seznámila.

A přišla si sem teda se svojí kamarádkou? Ona tě sem dovedla?

Jo.

Jak dlouho k nám chodíš? Schválně, jestli si to pamatuješ. (smích)

Ne.

Já myslím, že tak rok a půl.

Jo.

A co si ti u nás ve středisku nejvíce líbí? Proč sem chodíš?

Protože se mi tady líbí. A že si tady můžu hrát a popovídat si třeba s kámoškama.

A ještě tě něco napadá?

Třeba hrát ping-pong, hrát Abalone (stolní hra) a vařit.

A jak často do klubu chodíš?

V pondělí, to sem chodím s kámoškou, v úterý to mám s Klárkou doučování a ve středu musím sem chodit do Střechy a ve čtvrtek sem chodím jen tak pro zábavu.

Takže jsi tady ve všechny dny, kdy je klub. Tak to jsi naše věrná zákaznice, to máme rádi.

A když je v klubu nějaká akce, chodíš na ně?

Jo, někdy jo a někdy ne. Jo, na Holčičárně už jsem byla.

A znáš v Plzni nějaké podobné středisko jako to naše, kam si člověk může přijít odpoledne si něco zahrát?

Ne. Zním jenom vás.

A myslím si, že tohle je otázka přímo pro tebe. Myslíš si, že sem na středisko chodíš taky kvůli tomu, že bys měla hezké vztahy s pracovníky? Že by tě tady rádi viděli?

Jo.

A je to pro tebe tedy důležité?

Jo.

A kdyby tady pracovali úplně jiní lidé... Nebo myslíš si, že je důležité, aby tady pracovali takoví lidé? Co mají rádi děti, co si s nimi rádi povídají?

Jo.

A pokud by si tady mohla něco změnit nebo vylepšit na našem středisku. Co by to bylo?

Nic.

Přesuneme se do doby, kdy ti bude 15 nebo 16 let. A pokud by si tady měla možnost v budoucnu vypomáhat v klubu Balón na pozici toho vychovatele nebo dobrovolníka vychovatele, nějakého asistenta, zajímalo by tě to třeba?

Jo.

Děkuji moc.

Rozhovor č. 12 Žaneta 10 let

Jak ses dozvěděla o našem středisku?

Já jsem se o něm dozvěděla přes kamarádku, protože kámoška vlastně chodila s bráchou a oni se potom rozešli. Ale my jsme se potom začaly vídat a byly jsme kámošky. A ona se nás zeptala, jestli nepřejdeme do klubu Balón, tak jsme sem jednou přišli, poprvý teda. No a nás to tady začalo bavit, tak jsme sem chodili až do teďka.

A když jste sem šli poprvé, šli jste sami nebo šla s vámi i ta kamarádka?

My jsme sem šli sami a ona už tady byla.

Dobře, takže ona vám to tady všechno ukázala.

A jak dlouho k nám chodíš?

Asi 2 měsíce.

A co se ti tady nejvíc líbí?

Nejvíc se mi líbí, že je tady spousta her, můžeš tady prostě dělat, co chceš, kromě sprostých věcí a prostě mě to tady baví. Skoro všechno se mi tady líbí.

Jak často chodíš do klubu Balón?

V pondělí, ve středu a ve čtvrtek.

Takže jsi tady každý den.

A byla jsi někdy na nějaké akci?

Byla. Já jsem tady byla třeba na tý diskotéce. A třeba se tady podležali takový klacky a to se pořád snižovalo.

A nebyla si třeba někdy na nějakém výletě do přírody? Nebo na Holčičárně?

Ještě ne. Ale bude za tři neděle.

Znáš podobné kluby v Plzni jako je ten náš, kam si můžeš přijít hrát?

To neznam.

Takže chodíš jenom k nám.

Jaké máš vztahy s pracovníky klubů? Určitě si jsi všimla, že tady pracuje skupina dospělých lidí. Kamarádíš se s nimi?

Jo, oni jsou docela milí, jsou hodně hodný.

Takže tenhle klub se ti líbí i proto, jací tady pracují lidé?

Jo.

Kdyby si mohla něco vylepšit nebo změnit ...

Já nevím, asi nic. Nechybí mi tady nic.

Přesuneme se do doby, kdy ti bude 15 nebo 16 let. A pokud by si tady měla možnost v budoucnu vypomáhat v klubu Balón na pozici toho vychovatele nebo dobrovolníka vychovatele, nějakého asistenta, zajímalo by tě to třeba?

Jo, bavilo.

Děkuji za rozhovor.

ABSTRAKT

HAUEROVÁ, L. *Motivace návštěvníků volnočasového klubu Balón Salesiánského střediska mládeže – domu dětí a mládeže Plzeň*. Plzeň 2012. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce M. Kaplánek.

Klíčová slova: salesiáni, děti, motivace, potřeby, volný čas, církevní zařízení.

Bakalářská práce se zabývá zkoumáním motivačních faktorů dětí, které navštěvují volnočasový klub Balón Salesiánského střediska mládeže – domu dětí a mládeže Plzeň. Teoretická část obsahuje základní vysvětlení problematiky a je zde popsáno užité pojmosloví. Zabývám se charakteristikou motivací a potřeb dle A. H. Maslowa, dále uvádím základní fakta o organizaci a blíže specifikuji profil volnočasového klubu Balón. Nezbytnou součástí je stručný popis Preventivního systému dona Boska.

Praktická část obsahuje popis metodiky výzkumného šetření. Jako výzkumnou metodu jsem zvolila kvalitativní rozhovor. Cílem bylo zjistit, jaké jsou základní motivační faktory pro návštěvu klubu Balón. Výsledky, spolu s podrobnými charakteristikami respondentů, jsou zpracovány v této části. Stěžejními oblastmi zkoumání byly základní motivace pro účast, oblíbené činnosti v klubu, význam vztahů s pracovníky a znalost obdobných zařízení a zkušenost s nimi. v rámci interpretace výzkumu jsem vypracovala doporučení pro praxi, které vychází ze získaných poznatků od respondentů.

ABSTRACT

The visitors motivation at the leisure centre Balón of the Salesian Youth Center in Pilsen.

Key words: Salesians, children, motivation, needs, free time, church organisation.

This thesis researches the factors motivating children attending the leisure centre Balón of the Salesian Youth Center. The theoretical part includes a basic explanation of the problem and describes here used terminology. I deal with the characteristics of the motivations and of the needs according to A. H. Maslow, also name the basic facts about the organization and closer specify profile of the leisure centre Balón. The essential part is a brief description of the Preventive System of don Bosco.

The practical part presents description of the methodology of the research. As an experimental method I have used the qualitative interview. The target was to find out what are the basic motivational factors to visit the leisure centre Balón. The results together with detailed characteristics of the respondents are processed in this section. The key areas of research were the basic motivation for participation, popular activities at the centre, the importance of relationships with staff and knowledge of similar organisations and experience with them. In terms of the interpretation of research, I make recommendations for practice, based on the finding learned from the respondents.